

Ob Dnevu vstaje

Pred 13 leti smo obrnili stran zgodovine, ki je od Matije Gubca dalje brez legendarnih borbenih tradicij, saj smo bili stoletja sužnji tujcem.

Oborožena vstaja slovenskega ljudstva pred 13 leti pa je začetek najslavnejše dobe slovenskega naroda, ki bo prišel v naših zgodovinskih analizi na prvo stran. Ministri s kraljem na čelu, cerkveni poglavari in predstavniki najrazličnejših strank bivše Jugoslavije, so zapustili svoje ljudstvo in ga predali na milost in nemilost nacističnim in fašističnim zavojalcem. Slovensko nacionalno ozemlje je bilo razkosano med tri nečloveške okupatorje, ki so širili svojo kulturo z ognjem in mečem.

Delavski razred s svojo Komunistično partijo pa je v teh najusodnejših dneh za slovenski narodni obstoj stopil slovenskemu ljudstvu na čelo in ga povedel v trd in neizprosno boj za osvoboditev in razrušenje preživelega družbenega reda.

Po 13 letih nam je popolnoma jasno, da brez enotnosti jugoslovanskih narodov, brez Komunistične partije in tov. Tita, ne bi bilo zmage, niti ne bi vzdržali gigantske borbe s stokrat močnejšim sovražnikom. Ze v stari Jugoslaviji so se v različnih okoliščinah krepile demokratične sile

v ljudstvu. KPJ pa si je pri tem nabrala izkušnje, ki so bile za začetek boja proti okupatorju in domačim izdajalcem nujno potrebne. Povsem upravičeno lahko trdimo, da je bila prva Jugoslavija tista dežela, ki je Nemcem uzela dragocen poletni mesec in so zaradi tega vojaške operacije pred Leningradom in Moskvo sredi zime propadle.

Slovensko ljudstvo je snovalo svoj upor že pred nemško invazijo v Sovjetsko zvezo, to je takrat, ko so kremenjski močniki še vedno kometirali z Reichstagom in Hitlerjem. Dali smo zgodovinski dokaz, da smo v slovnosti nepremagljivi, močan narod, ki si hoče sam pisati sodbo. To smo celo dvakrat potrdili.

Leta 1941 smo to dokazali fašistom in nacistom — Hunom dvajsetega stoletja, in leta 1948 nič boljim sovjetskim modrecem. S ponosom ugotavljamo, da naše borbene enote niso nikoli zapustile našega ozemlja, da so se štiri leta borile na teritoriju Jugoslavije, v ostrju Hitlerjeve evropske trdnjave in da je ni bilo sile, ki bi jih uničila. Ponosni smo, da nas petletni načrti Informbirojski pritisk ni uničil in da smo iz tega boja izšli spet zmagovalci. Zelja sovjetskih voditeljev, da bi z enim udarcem uničili sadope naše borbe in revolucije, se je razbila ob enotnosti naših narodov, ki brezmejno zaupajo v svoje vodstvo in svojega predsednika Tita.

Pred 13 leti na Vrheh

V spomin na ustanovitev I. revirske čete bo 22. julija na Vrheh (pri Lenartu) velik partizanski tabor

Pred trinajstimi leti se je pričela oborožena vstaja slovenskega ljudstva, ki se je skupno z ostalimi jugoslovanskimi narodi uprlo fašističnemu nasilju Nemcev, Italijanov, Madžarov in domačih izdajalcev. Našemu narodu se je tedaj začela pisati nova zgodovina — zgodovina narodnoosvobodilne vojne. Po vseh krajih naše domovine so se začele takrat ustanovljati in zbirati prve čete, v katerih so bili najbolj sinovi in hčere slovenskega naroda. Tudi naši revirji so prinesli k tej zmagoviti borbi svoj velik delež.

Kmalu po prvih dneh okupacije se je v Urhovcih Lok v Trbovljah ustanovil Vojni komite. Vodil ga je Sergej Srajer, njegovi člani pa so bili: Fric Keršič, Lojze Hohkraud (padel na Cvetju pod Sv. gorjo), Pavle Baloh, Jože Umek in Ivan Sorn. Pričeli so z zbiranjem orožja in se pripravljali na oborožen odpor. Ze mesecca maja so bile izvršene prve sabotaže. Po 22. juliju 1941, kateri dan praznujemo kot Dan vstaje slovenskega ljudstva, so se začeli tudi v revirjih zbirati partizani v večjem številu.

Na obronkih Čemšenške planine in Partizanskega vrha so se pred trinajstimi leti zbrali borci iz revirjev. Tamkaj so ustanovili I. revirsko četo, istočasno pa so ustanovili tudi Zagorjani na Čemšenški planini svojo četo. Obe četi sta se pozneje v septembru 1941. leta združili. Dne 8. septembra je revirska četa doživela svoj ognjeni krst. Nemci so jo na-

padli v velikem številu, toda brez večjega uspeha.

V spomin na ustanovitev I. revirske čete bo Mestni odbor ZB Trbovlje skupno z ostalimi krajevnimi zvezami odkril dne 22. julija na mestu, kjer je bila ustanovljena I. revirska četa, spominsko ploščo.

22. julija bo na Vrheh velik praznik. Ze na predvečer se bodo nekateri bivši partizani zbrali na Vrheh, ostali pa bodo odšli iz Trbovelj, Zagorja in Hrastnika tjakaj že v zgodnjih urah naslednjega dne. Na Vrheh bo iz Trbovelj skupen odhod z godbo na čelo.

Ob 10. uri bo na Vrheh odkritje spominske plošče. Okrog pol 10. ure bodo prišli na Vrhe iz Zagorja, Trbovelj in Hrastnika partizanske patrulje, ki se bodo sešle na kraju, kjer je bila ustanovljena Prva revirska četa. Patrulje iz Zagorja bodo odšle na pot že tri dni prej ter bodo spotoma obiskale Cvetje, kjer je padel Lojze Hohkraud, in Pleše. — Pri slovesnosti na Vrheh bodo sodelovale tudi »Svobode« iz Trbovelj in Zagorja. Ob 10. uri bo otvoritev slovesnosti z govorom zastopnika MO ZB NOV Trbovlje. Sledil bo slavnostni govor borca I. revirske čete z odkritjem spominske plošče in polaganjem vencev, nato pa sledi kulturni program ter partizansko račanje. Pohitimo 22. julija na Vrhe, kjer se bomo v prijateljski družbi spominjali na partizanske čase. Naj ne bo nobenega preživelega borca I. revirske čete, ki ne bi bil 22. julija na Vrheh.

Praznik naših tankistov

V petek, 16. julija, so naši tankisti praznovali 10. obletnico, odkar je bila ustanovljena I. tankovska brigada naše narodnoosvobodilne vojske. Ta brigada je sodelovala v operacijah IV. Armade in v zaključnih bojih za osvoboditev naše države. Prehodila je zmagovito pot od Dubrovnika do Trsta. Povojni so se oklopne enote JLA hitro razvile ter dosegle v svoji opravi in tehniki sodobno raven, kar so pokazali zlasti lanskeletni manevri.

Močne oklopne enote so skupaj z ostalimi rodovi naše JLA sposobne in pripravljene vsak čas braniti neodvisnost naše države in uspešno nastopiti proti slehernemu napadalcu. Našim tankistom čestitke tudi iz trboveljskega okraja!

Program proslave 22. julija — Dneva vstaje

Na predvečer Dneva vstaje bodo po vseh večjih krajih našega okraja ljudska zborovanja s kulturnimi sporedi. Tako bo v Trbovljah na večer pred 22. julijem pred spomenikom »Revolucije« slavnostno zborovanje s sodelovanjem Delavske godbe na pihala in pevskih zborov »Svoboda«. Po kratkem slavnostnem govoru in kulturnem programu bo na sporedu filmska predstava na prostem. Pričakoval se bo film »Zastava«. Pričetek proslave bo ob 19. uri.

Dne 22. julija pa bomo iz Trbovelj, Zagorja in Hrastnika pohiteli na Vrhe (pri Lenartu), kjer bo odkritje spominske plošče v spomin na ustanovitev I. revirske čete leta 1941. Od vseh strani bodo prihajale partizanske patrulje. Sledil bo kratek nagovor, kulturni program, nato pa velik partizanski miting.

Pohitimo 22. julija na Vrhe, kjer se bomo v prijateljski prijateljski družbi spominjali na partizanske čase.

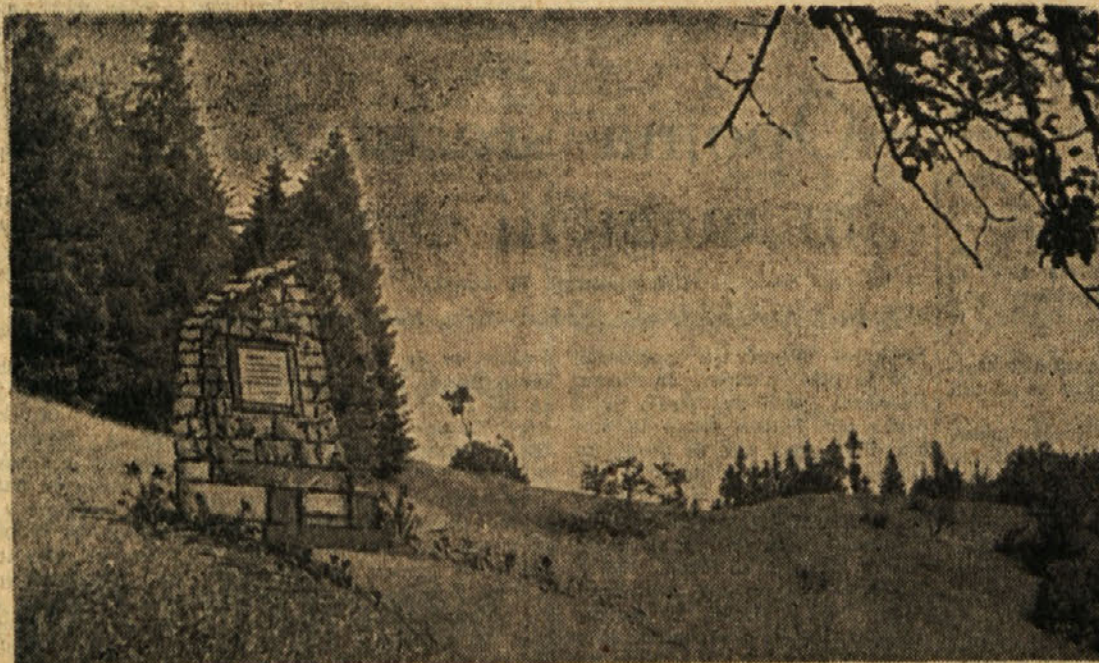
Za vse udeležence te slovesnosti bo preskrbljeno za prehrano in pogostitev žele. Prireditveni odbor pa prosi vse udeležence in izletnike, da bi prinesli s seboj prazne steklenice in kozarce ter jedilno orodje, ker bodo na razpolago tudi topla jedila. — Dne 22. julija torej vsi na Vrhe!

Priprave za proslavo 22. julija — Dneva vstaje v Zagorju

Mestna ZB NOV se pridno pripravlja na proslavo Dneva vstaje slovenskega naroda. Na predvečer bodo imeli slavnostno akademijo z izbranim kulturnim sporedom. Zveza borcev organizira tudi partizanske patrulje, ki bodo obiskale partizanske kraje in potem dne 22. julija sodelovale pri odkritju spominske plošče na Vrheh (pri Lenartu), kjer se je 1941. leta formirala I. revirska četa (pri kmetu Leonu Krvavičniku). Partizanske patrulje bodo po načrtu napravile tole pot:

Dne 19. julija bo odšla patrulja iz Zagorja proti Izlakam, kjer se bo združila z ondotno patruljo. Od tam se bodo napotili na Sv. goro. Med potjo bodo obiskale vasi Semnik, Smučdol in Ravne. S Sv. gore bodo šli na Cvetje, kjer je padel narodni heroj Hohkraud. Tam bodo položili venec na spominsko ploščo. Pot bo potem vodila patruljo na Vače, Kančrše, Mlinše in v Kolovrat. Prenočili bodo v Kolovratu in drugi dan nadaljevali pot na Trojane, kjer se jim bo pridružila trojanska patrulja. Skupno bodo nadaljevali pot skozi Čemšenik do zbirnega mesta na Vrheh.

22. julij — praznik oborožene vstaje slovenskega ljudstva

K 22. juliju, prazniku Dneva vstaje, čestitajo Okrajni ljudski odbor Trbovlje, Okrajni komite ZKS Trbovlje, Okrajni odbor SZDL, Okrajni odbor ZB NOV, Okrajni komite LMS Trbovlje ter Okrajni odbor Združenja rezervnih oficirjev v Trbovljah

I. invalidski teden Zveze vojaških vojnih invalidov okraja Trbovlje

Teden invalidov okraja Trbovlje traja od 18. do 25. julija t. l. V teku tega tedna so že bile in so še na sporedu razne kulturne in športne prireditve. Izku-piček vseh teh prireditev je namenjen za pomoč socialno šibkim invalidom in za izgradnjo Invalidskega doma.

V Tednu invalidov okraja Trbovlje bodo v prihodnjih dneh še sledeče prireditve:

V sredo, 21. julija, bo imela »Svoboda« v Zagorju pevski in godalni koncert (v lastni dvorani). Ob isti uri bo v Hrastniku pevski in godalni koncert »Svobode II« v njenih prostorih v Sp. Hrastniku.

V četrtek, 22. julija, bo izpred restavracije na Vodah v Trbovljah skupen odhod vseh množičnih organizacij in društev na Vrhe (pri Lenartu) k odkritju spominske plošče I. revirske čete. Ob 20. uri bo priredil KUD v Zidanem mostu pevski

in godalni koncert v počastitev Dneva vstaje.

V petek, 23. julija, bo ob 20. uri nastopil gledališki kolektiv »Svobode« v Radečah na prostem z igro »Miklova Zala«.

V soboto, 24. julija, bo ob 10. uri dopoldne pričetek športnega tekmovanja, in sicer kegljanje na kegljišču SD »Rudarja« v Trbovljah. Ob 15. uri bo na stadionu SD »Rudarja« v Trbovljah nogometni turnir med invalidi iz Maribora, Kranja in Trbovelj. Ob 10. uri dopoldne bo v Domu SD »Rudarja« pričetek šahovskega turnirja.

V nedeljo, 25. julija, so pa na sporedu sledeče prireditve: ob 8. uri zjutraj nadaljevanje tekmovanja v kegljanju in šahu v Domu SD »Rudarja« v Trbovljah; ob isti uri se bo začel v navedenem domu turnir v namiznem tenisu; ob 10. uri dopoldne je pričetek tekmovanja v streljanju; ob 17. uri bo v

domu »Svobode II« v Zg. Trbovljah zaključek Tedna invalidov z razdelitvijo pokalov in diplom.

Na prireditvah bodo sodelovale invalidske športne ekipe iz okrajev Ljubljane, Maribora, Celja, Kranja, Novega mesta in Trbovelj.

10-letnica I. zasedanja SNOS v Beli krajini

Vsa Bela krajina se mrzlično pripravlja na velik praznik slovenskega naroda, na Dan vstaje, kjer bo glavna slovesnost v Crnomlju, srcu partizanskega gibanja, v kraju, kjer smo postavili novo ljudsko oblast. V Crnomlju se bodo 21. in 22. julija t. l. sešli in srečali stari partizanski prijatelji, na tisoče ljudi, ki so se spoznali v NOV, borci in borke, aktivisti iz vseh krajev Slovenije in sosedne Hrvaške, ki sta s svojimi brigadami delili vse hudo in dobro z belokranjskim ljudstvom v letih naše narodnoosvobodilne borbe. Vse, ki bodo prišli 21. in 22. julija v Belo krajino v goste, bodo Belokranjci sprejeli z isto gostoljubnostjo kot pred desetimi leti. Razen v Crnomlju, kjer bo glavna slovesnost, bodo tudi po drugih krajih Bele krajine razne slavnostne prireditve.

Na Dan vstaje bo v Crnomlju slavnostna seja Ljudske skupščine LRS

V dneh 21. in 22. julija bo v Crnomlju proslava 10. obletnice I. zasedanja SNOS. Glavna slovesnost bo pa 22. julija, ko bo tudi slavnostno zasedanje sedanje Ljudske skupščine LRS v Crnomlju ob udeležbi vseh preživelih udeležencev I. zasedanja SNOS. Po tem slavnostnem zasedanju bo veliko politično zborovanje. Prav tako bodo že na predvečer 22. julija po raznih krajih Bele krajine slovesnosti z odkritjem raznih spominskih plošč.

Tudi iz trboveljskega okraja bomo pohiteli v Belo krajino, saj je bilo veliko število naših ljudi v NOV v teh krajih. Vsi ostali pa se bomo udeležili lokalne slavnosti ob Dnevu vstaje na Vrheh, kjer bomo odkrili ploščo v spomin na ustanovitev I. revirske čete.

Na svidenje v Beli krajini in na Vrheh (pri Lenartu) nad Trbovljami!

Hrastniško rudarstvo v dobi kapitalistične eksploatacije

Nadaljevanje

Pomemben uspeh na področju proizvodne tehnike je uporaba kompresorja. Delo s komprimiranim zrakom so pričeli 1916. l. Uporabljali so kompresor za 900 m³ nasesanega zraka, 4 zasekavalne, 4 vrtnalne stroje in 3 vrtnalnice. Leta 1918 so mu morali dodati drugega iste zmogljivosti, 1937 tretjega z zmogljivostjo 1374 m³ nasesanega zraka na uro, 1947. leta pa še četrtega s 3500 m³ zraka na uro. Ti kompresorji omogočajo uporabo 9 zasekavalnih in 30 vrtnalnih strojev ter 30 odkopnih kladiv.

Za prevažanje premoga, zasipnega in podobnega materiala po glavnih rovih je družba kupila 2 bencinski lokomotivi s 14 KS storilnosti. Kasneje je priskrbel še dve, eno za 14 KS, drugo za 8 KS. Danes uporabljajo še 3 akumulatorske lokomotive. Ostali prevoz je ostal ročen. Danes se ukvarjajo z mislijo, kako bi tudi tega mehanizirali.

Za razsvetljavo delovišč so do 1903. leta uporabljali rudarji odprte svetilke z oljem, saj je bila jama označena kot jama z malo treskavimi plini. Od takrat pa do 1942. leta, ko so začeli uporabljati akumulatorske svetilke, pa zaprte (varnostne) bencinske svetilke.

S prednjim sem poskušal prikazati tehnični razvoj hrastniškega rudarstva. Te navedbe so nam poleg skopih števil, ki so nam še na razpolago, dobro pokazorile njegove proizvodnje. O njej nekaj skromnih podatkov kasneje. Sedaj bi želel bralce na podoben način seznaniti s sestrskim obratom Ojstro.

Po podelitveni listini z dne 9. julija 1857, je c. k. Stajersko rudarsko glavarstvo v Leobnau podelilo rudolodne pravice g. Ivanu Baumgartnerju s 4/16, dedičem Matevžu Skazedovniku s 4/16, Mihi Ambrožu z 2/16, Karlu Sunku z 2/16, Juriju Raufferju z 2/16, gđc. Ani Raufferjevi z 1/16 in ge. Barbari Raufferjevi, roj. Stauber z 1/16 deleži.

Iz omenjenih listine so razvidna imena prvotnih lastnikov. Iz spisov, ki so ostali na obratu, ni mogoče ugotoviti, kdaj si je pridobil to posest Karel Sarg. Iz zemljiške knjige na Okrajnem sodišču v Trbovljah (prej Laško) in iz Rudarske knjige na Okrajnem sodišču v Celju pa je razvidno, da je Karel Sarg leta 1886 2/3 delež zemljiške in rudniške posesti prodal TPD, 1896 pa še ostale.

Prvi rovi so bili ob cestni Hrastnik — Trbovlje, ki držal preko Ojstrega, zato so lahko pridobljeni premog odvažali z vozmi. Z odpiranjem naslednjih rovin (Karlovega in Aninega) pa so nastopile težave z odvažanjem. Karel Sarg je dal zato zgraditi žičnico, ki je uživala takrat evropski sloves. Valentinčeva kronika poroča, da si jo je 11. sept. 1879 (leto zgraditve) prišla ogledat nemška prestolonaslednica Viktorija. Nosilni vrvi (ca. 2763 m dolgi in do 23 mm debeli) sta bili napeti od Ojstrega preko 275 m visokega hriba »V rignih« (takrat »Spitzberg«) do hrastniške postaje. Imela je 17 podstavkov v razdalji 54—361 m. Vlačilna vrva je bila tanjša in je vlekla naenkrat 36 polnih vozičkov do po-

staje in ravno toliko nazaj, in to z lastno težo. Njena zmogljivost je znašala 17.750 kg/uro ali dnevno nad 40 desetonskih železnih voz. Žičnica se ni obnesla. Dne 19. decembra istega leta poroča kronist o prvi večji nesreči. Utrgala se je nosilna vrva za polne vozičke. Dvajset polnih vozičkov z 10—12 t pre. moga je strgalo tudi vlačilno vrvo in zgrmelo z velikim truščem v globlino. To in nekatere manjše nesreče, ki so ji sledile, je zakrivil velik padec. Kronist poroča, da so začeli v juniju 1881 leta z gradnjo tunela, ki naj bi znižal prehod »Na rignih« za 30 metrov. Razvaline predora so vidne še danes. Vendar se menda tudi ta poskus ni obnesel, saj je c. k. rudarski svetnik Riedel 16. 11. 1885 napisal v kontrolno knjigo, da je nastopila končno vendarle važna sprememba, ko so opustili žično železnico, ki sodi nedvomno k najdražjim načinom prevažanja.

Po letu 1886 je žičnico zamenjala železnica z dvema zavrtilnicama na par, ki je držala do strojnega jaska. Pred njim so namestili primitivno separacijo in drčo za nakladanje premoga. Obe sta bili v uporabi do 1896. leta, ko je Sarg prodal poslednjo tretjino poselitve TPD. Ojstrski premog je odsejal separirala hrastniška separacija.

S podiranjem Logarjevega in sedanega Pódkopnega rova so začeli ob koncu 80-ih let.

Prvi ventilator na parni pogon so postavili konec 80-ih let za zračenje Karlovega rova. Leta 1914 je bil zamenjan z novim s storilnostjo 1200 m³ nasesanega zraka na minuto in na električni pogon. Stal je pri vходу v Anin rov. Ventilator je še danes v obratu.

Leta 1893 je dobil obrat Ojstro prvo parno črpalko, ki je potiskala vodo od Logarjevega rova proti Ani, ker je tamkajšnji separaciji stalno manjkala voda. Ta naprava je postala po letu 1896 odveč.

Leta 1911 so tudi tu zamenjale bencinske lokomotive konjsko vprego. Kompresorsko napravo sta uporabljala oba obrata — Hrastnik in Ojstro. Zasekovanje je bilo vpeljano leta 1916. Takrat je bilo v pogonu 5 zasekavalnih strojev, 3 odkopna kladiva in 4 vrtnalni stroji. Danes obratuje tu 10 zasekavalnih strojev, 47 odkopnih kladiv in 56 vrtnalnih strojev.

Na obratu delujeta 2 črpalke s storilnostjo 2000 in 1000 l na minuto.

Odkopne razmere na hrastniškem obratu med srednjim in 4. obzorjem so bile po pripovedovanju starih rudarjev zelo slabe. Morali so se boriti z ognjem in dimom. Naš kronist omenja hudo katastrofo, ki je do temelja porušila Wehrhanovo gospodarjenje. Misli na ogenj, ki je 1865. leta izbruhnil v vseh rovih, kjer so kopali premog. Pridobivanje premoga pa so morali ustaviti. Celo hrastniške industrije (mišljene so steklarna, kemična tovarna in apnenica) morajo kupovati premog v Trbovljah in Zagorju. Vsa prizadevanja, da bi širjenje ognja zaustavili, so bila zaman. Suho (neplastično) in ročno zasipavanje, s katerim niso ognjena

žarišča neprodušno zaprli, in rušenje odkopanih prostorov v ogroženih premogovih plasteh sta bila vzrok nadaljnjemu širjenju ognja in močnemu zvišanju temperature na odkopih. Vsemogočni in ošabni Prus Wehrhan je moral po 30-letnem paševanju v pokoj. Zamenjala sta ga mladi in inteligentni inženir Kalilwoda in njegov pomočnik Terpotitz.

O težkih in nevarnih delih za udušenje ognja si lahko ustvarimo bežno sliko iz številnih poročil uprave TPD centrali na Dunaju. Naj omenim tisto iz februarja 1893, ki omenja, da so se 4 obložene »partije« s pojačanim razkovanjem ves mesec borile z razkopavanjem ognja, ali ono iz marca istega leta, ki omenja, da ognja sicer trenutno ni več, da pa visoka temperatura (35° R ali 44° C) otežkoča delo.

Izpraznjene odkope so začeli sedaj zasipavati z belo glino, ki je postala po temeljitnem močanju plastična, da je neprodušno zaprla odkopane predele. To glino pridobivajo na Zasipnem kopu nad hrastniškim obratom, od koder jo vozijo v obe jami. Do 1931 je bila v obratu celo žičnica, ki je dovažala zasipni material Logarjevemu rovu. Ko so 1931 začeli z odkopom na podkopnem obzorju, so žičnico demontirali. Do leta 1908 so zasip močili z vodo, ki so jo dovažali v sodih. Ker je bilo to zamudno, si lahko mislimo, da močenje ni bilo izdatno. Z napeljavo vodovoda leta 1907 je bil dosežen v tej smeri znaten napredek. Z izdatnim močenjem zasipnega materiala so znatno izboljšali delovne pogoje v jami. Omejili so ognje in znižali temperaturo.

Prej omenjena nesreča je bila prva in največja. Sledile so ji številne manjše, ki so dostikrat terjale tudi smrtne žrtve. Povzročilo jih je neznanje, nepravilnost ali pa, kar je bilo menda najpogostejše, nezadostne varnostne naprave. Po zapiskih so največ žrtve terjali padci v nezavarovane jasko (15), razne oblike stisnjenja (6), nesreče pri

prevozu (5), udori premogovnih ali zasipnih plasti (5), eksplozije (3), zadušitve ali zastrupitve s plinom (2), ogenj (2) in razne druge nesreče (6). Kot neverjeten in resničen čudež navajajo padec Antona Kozarja s praznim vozičkom v 30 m globok jasek, pri katerem je ostal živ.

Iz omenjenih zapiskov je razvidno, da so tudi na Ojstrem vladale slabe jaskne razmere. V času, ko si je TPD pridobila 2/3 deležev, je bila vsa zahodna polovica Karlovega sloja nad istoimenim rovom v ognju. Tudi tu ga je povzročilo slabo zasipavanje in rušenje izpraznjenih odkopov. Stroški s sanacijo ognja in z dragimi prevoznimi napravami so bili tako veliki, da je moral Sarg misliti na prodajo dela svojega rudnika.

(Se nadaljuje)

ZAHVALA

Najpristojneje se zahvaljujemo primariju dr. VIRGILU KRAJČU kakor tudi dr. MARIJANU KRŽISNIKU za uspešno zdravljenje in trud tekočo poskodbodnega sinčka Mirka Rošlja. Najlepša hvala tudi vsem ostalemu stročnemu osebju, ki mu je požrtvovalno streglo.

HVALEŽNI STARŠI

Zadnje dni po svetu

Mnogo se govori o tržaškem vprašanju, ki naj bi se približalo dokončni rešitvi. Vendar se še pojavljajo glasovi, da baje Jugoslavija namerava v poslednjem trenutku »izkoristiti« sklenitev Balkanske zveze za izsiljevanje novih koncesij od Italije v pogledu tržaškega vprašanja. — Jugoslovanska vlada pa, ki ostaja na sporazumnem sprejetih obveznostih in ki je prepričana, da bodo njeni partnerji ravnali podobno, je pripravljena, da sodeluje pri rešitvi vseh praktičnih vprašanj, ki so ostala odprta in ne bo niti zahtevala niti sprožila vprašanja o novih koncesijah v onih osnovnih točkah, v katerih je s stališča splošne sprejemljivosti že dosežen sporazum. Predsednik italijanske vlade je v zvezi s tem kritiziral napihnjeno in neinformirano pisanje dela italijanskega tiska, ki piše, da je Jugoslavija z novimi nesprejemljivimi predlogi zavrla zadnje spondiranje o sporazumu tržaškega vprašanja.

Novi predsednik vlade Mendès-France je izpolnil svojo obljubo. Večkrat se je sešel z Molo-

tom in kitajskim zunanjim ministrom Ču En Lajem in omogočil razgovore med Bao Dajevimi in Ho Si Minhovimi predstavniki. Po vseh teh razgovorih je res verjetno, da mu bo uspelo do 20. julija vrniti se v Pariz s podpisanim indokitajskim sporazumom v žepu. Kompromis v indokitajskem vprašanju ne bi samo pogasil nevarnega vojnega žarišča, temveč ima še globlji pomen. Zeneva bo pokazala, če je sploh mogoč sporazum med Vzhodom in Zahodom, ker je na dani, da bi sporazum o Indokitaj odprl nove poti za rešitev še ostalih svetovnih spornih vprašanj.

Če bo uspel Mendès-France v indokitajskem vprašanju, se bo poizkušal z isto prizadevnostjo lotiti tudi ratifikacije pogodb o evropski obrambni skupnosti, ki predstavlja najbolj trd oreh v povojni francoski zunanji politiki. Dullesov ultimatum, da mora francoski in italijanski parlament do 15. avgusta ratificirati pariške in bonnske sporazume, grozi v nasprotnem primeru s priznanjem popolne suverenosti Zahodni Nemčiji, samo z oborožitvijo bi morali še nekoliko počakati. Mendès-France bo verjetno poizkušal rešiti to vprašanje s tem, da bo predložil parlamentu načrte teh pogodb z nekaj dodatki, ki naj bi razpršili še zadnje francoske pomisleke. Nemčija pa se temu upira. Adenauer je ostro nastopil proti vsaki spremembi pariških in bonnskih sporazumov, češ da bi to lahko povzročilo neskončno nadaljevanje pogajanj, ki bi bila potrebna, da bi tak spremenjeni načrt sprejeli v raznih evropskih parlamentih.

Guatemala je izginila s svetovne pozornosti. Intervencija od zunaj je strmoglavila zakonito vlado, vsiljena pa, ki so jo minuli teden uradno priznale tudi ZDA, pa pripravila temeljit obrat na Guatemalo. Ciščenje se je že začelo z vkorakom armije masovnih čet ter množičnimi aretacijami in ustrelitvami. Armasovi vojakci presenetljivo spominjajo na ustaše, ko jih človek gleda na slikah: na kamionih z vatikanskimi duhovniki in pred trupli Guatemalcev.

Novi generalni tajnik demokratske stranke Fanfani je izjavil po svoji izvolitvi, da bo novo vodstvo docela podpiralo Scelbovo vlado in da bo stranka, uveljavljala politiko popolne solidarnosti z ostalimi tremi strankami vladne koalicije. O tej Fanfanijevi solidarnosti s štirihstransko vlado so podvomili predstavniki demokratskih sindikatov v nacionalnem svetu stranke. Demokratski sindikati se boje ekskluzivnosti struje »demokratske pobude«.

Mešana izraelsko-egiptovska komisija za premirje je na svoji sedmi ugotovila odgovornost Izraela za incidente, do katerih je prišlo 8. in 10. junija, ko je bilo ubitih pet egiptovskih vojakov. Komisija je obenem obsodila Egipt kršitve premirja zaradi zasede, ki je bila pripravljena izraelskemu vojaškemu avtomobilu 8. julija, ko so bili ranjeni štirje Izraelci.

Achtung!

Indokina in Evropska obrambna skupnost si druga drugo osporavata prvo mesto na tabeli problemov, ki vznemirjajo Francozsko javnost. Kar zadeva slednjo, t. j. Evropsko obrambno skupnost, imajo Francozi tisoče pomislekov in ti pomisleki bodo ob »odločilni uri«, ko bo parlament odločil o ratifikaciji bonnskih in pariških pogodb, vsekakor vplivali na odločitev Francije, ne glede na to, ali so upravičeni ali ne.

Pierre Fabert je v pariškem »Mondu« zapisal nekaj misli, ki so se mu porodile ob »svetovnem nogometnem prvenstvu. Njegovo razmišljanje je zanimivo, ker kaže, kako globok prepad nezaupanja deli Francoze od njihovih sošodov in bodočih zaveznikov onkraj Rena.

Nič več me ne mika ostati v Bernu. Vračam se.

Enolični ropot motorja me pomirja. Misli mi uhajajo v Bern.

Tako torej. Nemci so svetovni prvaki v nogometu. Nihče ni tega pričakoval. Bili so tako spodaj... Kot po Versaillesu. Kdo naj bi bil verjel, da bo nedolžni Weimar omogočil Hitlerjevo rojstvo. Toda to ni v nobeni zvezi...

V Bernu mi je eden mojih sedev razlagal: »Papa Sepp, nemški trener je pred prvenstvom naznanil drugorazredno ekipo, kasneje pa jo je izmenjal za finale... Kakor Adenauer in Evropska obrambna skupnost... Dober je ta Adenauer, odkritosten, »Europejec«, Francozom naklonjen in sovražen Rusom. Treba ga je posnemati in mu zaupati. Toda ali »finale« ne bo storil tako (on ali pa kdo drugi na mesto njega) kot »papa Sepp«? Evropska vojska ali ne, ali ne bo privlekel na dan svojo pravo ekipo, Wehrmacht, pruski militarizem! Le kaj mi je! Kaj imata »papa Sepp« in nogomet opraviti z Adenauerjem in Wehrmachtom? Vendar mi spomin na de-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Borbeni pozdrav

slovenskemu ljudstvu

ob prazniku 22. juliju

DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA

pošilja delovni kolektiv

MEHANIKA - TRBOVLJE

Pejote je majhen kaktus brez igel, sivozelen in ima korenine kot pesa. Posušen srednji del kaktusa povzroča pijanost, pri čemer nastopi največja utrujenost in stanje, ki ga pri zaužitju vinu dobimo naslednji dan, nato pa šele opojnost. Če človek spi in sanja, vidi osebo in dogajanja kljub zaprtim očem. Ta rastlina ima pa vpliv ravno na to »sanjsko oko« in v budnem stanju vidimo, po zaužitju pejota, najbujnejše barve, ki si jih lahko zamislimo. Meso kaktusa je zoprostu grenko in povzroča takoj po zaužitju glavobol, omotičnost, slabost in neugodje pred svetlobo. Po dveh urah izginejo te motnje, nakar nastopi stanje potlosti in velike utrujenosti. Če se v tem stanju vlečemo, se pojavijo stanje opojnosti. Zopni občutek trenutno izgine. Vse vidimo naenkrat v najkrajših barvah, kristalno čisto in neverjetno plastično. Če zamislimo, zagledamo vse mogoče oblike v najneverjetnejših barvah, iskre, čiste kot žlahtni kamni, brizgajo pred očmi in plavajo v oblakih. Vmes slišimo glasbo tako lepo, kot je samo v sanjah mogoče. Nato se pojavijo osebe, ki jih želimo videti v zvezi s prijetnimi dogodki, in redko neprijetni občutki. Razen tega prevzame človeka, ki je zaužil strup, občutek velike blaženosti ter v tem stanju lahko rešuje probleme, ki jih drugače ni sposoben. Tu je tudi iskati vzrok, zakaj so više izobraženi ljudje, tako radi

posegali po kaktusu in zakaj so mislili, da strup izzove v človeka visoke umske sposobnosti. V Ameriki, kjer so močne mnoge stvari, ki se nam zde nemogoče, so ustanovili med drugimi verskimi sektami tudi tako imenovano pejoto sekto, kjer pri obhajilu namesto hostije dajejo pejote. Hudomušneži so hoteli kot protisekto žganjsko in kokainso sekto, kar pa tudi tam ni šlo. — Pejote je v lastni domovini zelo drag, v Ameriki pa ga dobimo 1000 kosov, jamčeno plesni prosti robo, za okrog 250 din. Kemiki so pa seveda že našli alkaloid, ki je v njem, in so ga nazvali mescaline. Ime sicer ni posrečeno, ker razumemo pod mescalom močno žganje iz Agave.

V naslednjem podajam na kratko znanstveni poizkus o učinku tega strupa.

Troje zdravnikov, neki lekar nar in še nekaj drugih, se je zbralo k poizkusu. Na krožniku so nekaj kosov kaktusa polili z žganjem, ki jih je eden izmed zdravnikov pojedel. Sam je napisal o stvari sledeče poročilo:

»Použil sem trdo snov, govoril sem nekaj časa z navzočimi, nato sem postal naenkrat silno utrujen. Peljali so me takoj v stranjsko sobo. Tam sem spil dva ali tri kozarčke žganja — ne spominjam se pa več, kako sem prišel v posteljo. Nenadoma sem postal popolnoma buden. Imel sem občutek kot po močno preprokani noči. Okoli mene je bilo vse temno, samo skozi priprta

vrata sem opazil luč in slišal tovarške, ki so igrali karte, drugače pa je bila silna tišina.

Se težavo sem držal odprte oči, če sem zamišljal, sem zagledal eksplozijo žlahtnih kamnov, ognjene zvezde, ki so ušle, če sem

Mirko Grešak:

Opojna sredstva in magični strupi

(Nadaljevanje in konec)

jih hotel natančneje pogledati. Vse je bilo slovesno in mirno. Naenkrat čutim dva mrzla prsta preko oči, ledeno mrzla in mokra. Prestrašen sem se usedel in strmel v temo. Istočasno je obšla ura, vse stvari v sobi pa so dobile strahovite maske.

Zavedal sem se, da so samo prividi ter sem se vlegel nazaj. Naenkrat pa se me je polotil strah. Neka deska je počila, mrzel diš je vel preko mene. Kdo je tu? Vse je bilo tiho. Nato pa spet naenkrat zagledam orientalsko običenega moža z jeklenimi perutmi. Močna luč je padla nanj. Nebesa, kaj je to? »Ne boj se,« je rekel neznanec. »Kdo ste?« sem ga vprašal. »Jaz sem smrt.«

Prijel sem se za glavo ter sem istočasno začul moje prijatelje

oamarici in ga treščil vanjo. Kozarec pa je izginil in ni padel na tla. Zaprl sem oči in pomislil: smrt! Zaupno mi prične govoriti: »Bodi pameten, nisi prvi in ne zadnji.«

Ta trenutek sem se zavedel, da je vse skupaj posledica zaužitja tega strupa, pa sem vprašal prikažen: »Ali moram umreti?« »Pridi,« mi je odgovorila. Dejal sem ji: »Vedno sem mislil, da je smrt samo okostje, ti pa si tako lepo oblečen mož. Pridi!« Prikažen je zagrabil za roko, takrat pa sem ji skočil za vrat. Pričela se je bika, šipe so zvenketale, mizo in stole sva prevrnili, naenkrat pa sem držal v rokah nekaj ostudnega, sluzastega ter odrgano roko prikazni. Z gnušom sem spustil roko, ki je padla

skozi strop v spodnjo sobo, nato pa v klet in globoko v zemljo. V naslednjem sem se onesvestil. — Ko sem se spet zbudil, so me vprašali zdravniki, kako se počutim. Bil sem popolnoma svez, čutil sem samo rahel glavobol.

Posledice uživanja pejote so težke in povzročajo omračenje uma ter samomore. Čeh Hrlička je prepričan, da so posledice pri tem strupu iste kot pri morfiju in kokainu. — Težko ko popolnoma odpraviti uporabo tega strupa, ker ga mnogo trošijo v prostituciji, kakor tudi v krogih, ki so dobili majhen vpogled v okultne vede, ker upajo, da bodo z uživanjem te droge dosegli stanje jasnovidnosti.

Tolooki (Datura tatula)

Tolooki je strupena rastlina, ki jo uporabljajo v Latinski Ameriki in katere uživanje omrača človeku v najkrajšem času um. Pri neki raciji v nekem vlemestu je našla policija nekega moškega v znanem nočnem lokalu, ki je imel glavo naslonjeno na mizo in je sedel negibno. Natakarkl so izjavili, da je mož tamkaj že dva dni, da ne gre stran in da na vprašanja ne odgovarja. Prišel je z nekim indijanskim zakonskim parem. Nekaj malega so jedli, nato pa je žena z Indijancem odšla. V tem tujcu so spoznali nekega Evropejca, ki je bil zastrupljen z daturino in je nato umrl.

V neki nočni kavarni na obali Rio Grande so prijeli nekega moškega. Sedel je tamkaj nekaj

ur z mlado deklico, nato pa nenadoma izgubil vsak spomin. Dekle je izpovedalo, da je s tem moškim kosilo in večerjalo, ker pa je bil možki premalo vnet, mu je v kavo primesala neki prašek, ki ga je kupila na trgu. Takoj po zaužitju kave je možki ni več spoznal. Tudi pri tem možu so zdravniki ugotovili zastrupitev s toloukijem.

Običajno se tolouki uporabljajo kot čaj, ga pa tudi kadijo mešanega s tobakom. Posebnost tega strupa je, da si človek, ki ga je použil, domišlja, da je postal žival. Ko so nekega zastrupljenega moškega na policiji zasilisovali, je naenkrat vstal ter dejal policistom: »Takoj te bom požrl, bengalski tiger sem.« »Povej raje svoje ime,« mu je rekel zdravnik. »Potem sem pa mlad lev,« je odgovoril zastrupljenec. »Tudi to nisi.« »No, če ne, potem pa oprostite, da sem vas motil.« Za svoje ime pa ni vedel.

Uživanju čaja sledi oslabljenje volje ter potreba po okrepitvi jemanja strupa. Bolniki so ležali ali sedeli cele dneve na zemlji ali v hodnikih ali pa direktno med vrati. Apatičnost je jih pripeljala v umobolnico in je bila tolika, da niti na brizganje z mrzlo vodo niso odgovorili drugače kot s trudnim pogledom. V tem stanju jih tudi ne zanima več sicer njim tako priljubljen strup. Zeli nimajo nobenih več in se tudi ne zavedajo žalostnega položaja, v katerem živijo. Nekega dne jih najdejo mrtve.

ŠTAJERSKA V BOJBI

22. julij - Dan vstaje slovenskega naroda

Borba revirjev v letih 1939 do 1945

(Nadaljevanje)

Ker so bili vsi člani Partije, ki so vodili stavko, v zaporu, je razumljivo, da se je moral štrajk pod pritiskom nasprotnika in dela stavkocizov razbiti, in to po 11 dneh. To se tem bolj, ker je bil v Delavskem domu sestanek, na katerem sta Križnik in Murn zahtevala, da gredo rudarji na delo, ker da bodo le pod tem pogojem aretiranci izpuščeni.

Jasno je, da je morala stavka pod takimi okoliščinami propasti, dasi na drugi strani lahko upravičeno trdimo, da je bil ravno ta štrajk največji moralni uspeh Partije.

KONCENTRACIJSKO TABORIŠČE BILEČE

Ko je tedanja oblast nekatere voditelje Partije iz zapora izpuščila, jih je rudniška uprava deloma reducirala oziroma premestila. Druge je takratna oblast poslala v koncentracijsko taborišče v Bileče. V to taborišče so bili leta 1940 poslani tudi številni pripadniki ostalih naprednih struj. V avgustu pa je bilo to taborišče razpuščeno. Grajevo je bilo za 7000 ljudi, v njem pa je bilo le 76 internirancev.

Omenimo še, da so bili v ožjem odboru za izvedbo navedene stavke sledeči člani: Partije: iz Trbovelj: Franc Kralj, Pavle Baloh, Jože Umek, Jože Rudman, Eric Keršič, Alojz Križnik; iz Hrastnika pa: Franc Mlekar, Tone Jagodič, Adolf Fuka, Aleš Kapla in Tončka Čec. V Bileče pa je oblast poslala: Ivana Kešeta, Ljodja Ocepka, Jožeta Umeka in Ljodja Hohkrauta.

Rudnik Zagorje tedaj ni staval, zagorske žene so pa sodelovale pri protidraginskih demonstracijah. Rudnik Zagorje je bil v tem času na tem, da ustavi delo na obratu Kisovec. Grozila je nevarnost, da izgubi kruh 300 delavskih družin. Kmeti Sršen in Dolinšek, ki sta imela posesti na zemljišču, pod katerim naj bi rudnik nadaljeval odkopavanje premoga, svojih parcel nista hotela prodati. V to sta privolila šele kasneje, ko so zagorski rudarji in njihove žene priredile demonstracije pred njunimi vrati. Partija je imela v tem pogledu potrebne posvete. Delavske vrste so bile prisiljene, da izvrše pritisk na oba posestnika, da prodata svojo zemljo rudniku, kar so tudi dosegle. Zaradi naraščajoče draginje je delavstvo preneslo svoje delo tudi na gospodarsko področje. Partija je tedaj ustanovila za drugi »Delavski dom« in združeno mesnico, s katero smo konkurirali vsem ostalim zasebnim mesnicam, in sicer z nižnjo ceno 4 din za kilogram mesa. Prav tako smo se vrgli z delom na periferijo kraja — med kmetje. Partija je imela konspirativno povezavo z ljudmi na vasi, kajti vedeli smo, da nam bodo kmetje v primeru vojne lahko pomagali. Treba je poudariti, da smo naleteli povsod na razumevanje.

BOBBA PROTI NARASČAJOČI DRAGINJI

V prvih treh mesecih leta 1941 je Partija izvršila široke akcije, ki so bile osredotočene na sledeče probleme:

1. Boj proti naraščajoči draginji in za izboljšanje prehrane. V tej zvezi je treba posebej poudariti zahtevo, da Jugoslavija preneha z izvozom žita v Nemčijo.

2. Akcija žena, ki so se množično zbrale pred glavno rudniško pisarno in občino ter zahtevale od tedanjega župana Jakoba Klenovška, da se vprašanje prehrane nujno uredi. Pri tej akciji so sodelovale žene iz vseh revirjev. Vidnih rezultatov sicer ni bilo, vendar je že sama akcija dovolj zgovorno pričala o revolucionarnosti revirskega prebivalstva, posebej se žena.

3. Važna je nadalje množična akcija proti draginji. Vodili so jo zaupniki, ki so bili izvoljeni po revirjih. Množica se je zbrala pred glavno rudniško pisarno in poslala deputacijo na razgovor k direktorju, ki pa je ni hotel sprejeti. Sprejel je samo tri delavske zaupnike. Ker pa je zahtevo ni bilo mogoče prodreti, je množica protestirala na občini in predložila v zvezi s tem posebno resolucijo. Ker pa je bil župan po naključju odsoten, je tajnik Korimšek obljubil, da bo zahtevo sporočil dalje. Ko so se udeleženci te akcije vrnili domov, so sledile aretacije in odgon v šentpetrsko vojašnico v Ljubljani. Člani

Partije in tudi ostali simpatizerji so bili zaprti dva dni, zaslišani in nato izpuščeni s primernim moralnim poukom. Pri tem zaslišanju so člani Partije dali poudarka svoj: revolucionarnosti in jasno povedali, da so te akcije glas lačne množice v revirjih. Iz vtisov, ki so jih člani Partije odnesli s tega zaslišanja, je opaziti, da je bila v izvajanju takratnega režima že vidna neka »slabost«, ki je našla izraz v nekaki simpatiji inteligence z delavskim razredom. To je bilo opaziti tudi v zaporih, kjer policija ni več tako surovo nastopala proti zapornikom kot prejšnja leta.

Za to dobo je zanimivo tudi to, da je bilo tedaj razpečano precej komunistične literature. Partija je postopala tako, da je ob natisu revij in brošur le-te razpečala prej, preden je oblast dobila en izvod v cenzuro. Tako se je potem marsikaj zgodilo, da je oblast prepovedala razširjanje določenih del, kar pa je bilo sprito taktike Partije praktično že itak prepozno.

PRED RAZPADOM STARE JUGOSLAVIJE

Poseben politični položaj, ki je nastal v Jugoslaviji v prvih treh mesecih leta 1941, je imel glede na našo zunanjo politiko in naraščajoči Hitlerizem za posledico, da je hotela oblast sprito naraščajoče revolucionarne dejavnosti, ki je bila očitna zlasti v revirjih, odstraniti iz množice vse vplivnejše revolucionarje. Zato je osnovala vojnopolitično taborišče v Medjurčju pri Ivanjci. V to taborišče je oblast poleg članov in pristavev Partije internirala tudi ostale nosilce naprednih misli. Ni izključeno, da so bili duhovni očeti te akcije takratni petokolonasi, ki so pod ugodnim: pogoji tedanje jugoslovanske zunanje politike že aktivno delali in razpredali svoje mreže.

Ta namen se pa oblasti ni v celoti posrečil. Ljudi so namreč v to taborišče trpali pod pretezo, da jih kličejo na orožne vaje. Ko pa so se ljudje zglasili, so takoj videli, da je bil ta poklic le sredstvo za dosego določenega cilja. Partija, ki je takoj sprevidela položaj,

je izdala direktivo, da se v poklicu na orožne vaje, ki so bili samo maska za internacijo, ne sme nihče odzvati. Tako je tudi ta namerna oblast po budnosti naše Partije propadla, dasi je bilo nekaj članov Partije že krajši čas interniranih. Taborišče je bilo kmalu potem razpuščeno.

Ze pred napadom na Jugoslavijo je bila množica pripravljena, da se bliža nevarnost. Ob skienitvi pakta 27. marca 1941 leta je Partija organizirala demonstracije proti temu sporazumu, ki so zlasti v revirjih doblje močan odraz v paroli, da je boljša vojna kot pa pakt s fašizmom. Zbirala je prostovoljce za bivšo jugoslovansko vojsko pod geslom naslonitve na SZ in vršila široko zasnovo: na propagando med množico, da se zglašijo prostovoljci za obrambo Jugoslavije.

Ob napadu Nemčije na Jugoslavijo so se vsi vodilni komunisti v Trbovljah prigrasili v šoli na Vodač ter ponudili vojski svojo pomoč. Ko so odšli prvi prostovoljci v Novo mesto, jim je govoril pokojni: tov. Boris Kidrič. Kasneje, ko je bil železniški promet pretrgan, so se vsi vidnejši člani Partije napotili v hribe ter odšli peš na Dolensko. Partija je tedaj dala vsem članom nalog, da ne smejo spati doma, ker je pričakovati, da bodo sledile aretacije.

PRICETKI UPORA V REVIRJIH

Ob prihodu okupatorja je bil takoj sestavljen revolucionarni komite, ki je zbiral orožje in prostovoljce. V Hrastniku je bilo orožje — ostanek razpuščene jugoslovanske vojske — shranjeno v Puharjevem domu, v Zagorju pa sta spravljala orožje iz Smartna brata Butja iz Izlake. Partija je sklicala sestanek, na katerem je bil sprejet sklep, da si mora vsak član preskrbeti orožje sam. Pri tem delu so bile posebno aktivne Trbovlje.

Vojni komite, ki je bil ustanovljen pri CK leta 1940, je izdal parolo, da bo vsak član, ki ga bo dobila nemška vojska, iz Partije izključen.

(Nadaljevanje sledi)

Achtung!

(Nadaljevanje z 2. strani)

setisoče tanatičnih Nemcev, ki so prišli v Bern, da bi podprli svoje moštvo, ne da miru pred razmišljanjem. Sport? Nedopmo, toda ne samo sport, gre tudi za lanatizem, za superiornost, za osveto, skratka za — »über alles«.

Zanos množice ne vara, in če gre za nemški zanos, je diagnoza zanesljiva. Rjovenje, ki ne preneha, in ki ima za osnovo spomin na preteklost. Achtung!

...Končno Pariz. Tudi tu dežuje. Vendar je v tem »domačem« dežju nekaj blažilnega. Nisem stopil v Metro, niti v avtobus, vračal sem se peš. Nič več kričanja in rjovenja, nič več »nadmočnosti!« Vsakdo ima svoje drobne usakodnevne opravke. To sicer ni najlepše, a mi je vseeno bolj všeč. Nisem rad slabe volje. Naj gresta k vragu »papa Adenauer« in »papa Seppi Moker sem sicer do kože, toda doma sem in dobro se počutim.

Zvižgajoč se vzpenjam na Eližejske poljane. Na vogalu tesne ulice me je ustavila skupina mladincev. Enajst jih je. Fantje in dekleta. Plavalasi, stasiti, mi-

šičati, v škornjih... Zelo odjudno so me opazili v nemščini po Trokaderu, kjer je Atlantsko poveljstvo.

Cepprav že od mojega povratka v Pariz neprestano dežuje, sem neprijetnost dežja začutil šele zdaj, kot takrat v Bernu... Najbolje kot sem mogel, sem použil naše turiste. Korenjski so se mi zahvaljevali in smeje so kazali svoje lepe, bele zobe. Bilo jih je enajst; bili so krepki in zelo ponosni, nekako tako kot enajst »papa Seppa«. Weimar, Adenauer, evropska vojska, vse se znova začneja... Vse to me je premagalo, preseglo je moje moči. Spremljam jih z očmi, kako jo ubirajo proti Trokaderu, in zdi se mi, da silim: »poveljstvo, Evropa... komandantura... Evropa... ta plem iznenada »Deutschland über alles«.

Cepprav biti slabe volje ni moja slabost, sem vendar otožen, kajti spomin mi spet deluje... Spomini mi blodiijo po preteklosti, kljub vsemu, kljub življenju, ki je tu tako mirno in svobodno, ter samemu sebi naukljub sem vznemirjen... »Achtung, Achtung!«

sem delovnim ljudem mesta Trbovlje

borbeni pozdrav ob 22. juliju —

Dnevu vstaje slovenskega naroda

kolektiv Slaščičarne in pekarn Trbovlje

Kolektiv mestnega podjetja

„Meso“ - Trbovlje

čestita k Dnevu vstaje slovenskega naroda

vsem delovnim ljudem in se priporoča.

Ostrožno

Seznanjenje o pomenu zbora na Ostrožnem bo skr b SZDL in ZB — naloge pripravljajalnih odborov

Rdeči plakati proslulega gaulajterja Uiberreiterja so oznanjali smrt naših neštetih rodoljubov, ki so padali kot talci pod nemškimi puškami, slovenske domačije so gorele, taborišča so bila prepolna — želja in kopnenje našega ljudstva po svobodi pa je bilo vedno močnejše. Ustanovljali smo nove čete in bataljone. Slavnostna štirinajsta divizija se je kmalu po herojskem pohodu na Stajersko okrepila z novimi borci, veliko ljudi iz Stajerske in tudi iz naših revirjev pa je stopilo v NOV v drugih pokrajinah in reteror okupatorja nad našimi ljud-

Zbor na Ostrožnem ne bo le ozki »Stajerski praznik«, marveč slavnost našega slovenskega ljudstva in vseh, ki so v kakršnem koli pogledu pripomogli k zmagi nad okupatorjem. To bo mogočna manifestacija demokratičnih sil ter naše enotnosti in odločnosti, da ob vsakem času z isto borbenostjo kot nekoč odgovorimo vsakomur, ki bi se ulegel imeti skomine po naši zemlji.

Da bomo proslavo praznika »Stajerska v borbi« res uspešno izvedli, smo se seveda tudi v našem okraju lotili temeljitih pripr. Postavljeni so odbori po vseh večjih krajih, kjer so zastopane vse organizacije, zlasti pa Zveza borcev. Naloga teh odborov je, da s predavanji in s proslavami ob naših občinskih praznikih ter ob Dnevu vstaje slovenskega naroda seznanjajo člane ZB in ostale o pridobitvah naše narodnoosvobodilne revolucije in o poveljih uspehih v graditvi socialistične države in družbe. V našem okraju ne bomo pozabili na 22. julij, saj bomo ob letošnjem praznovanju Dneva vstaje slovenskega ljudstva odkrili na Vrheh (pri Lenartu nad Trbovljami) spomniško ploščo v spomin na ustanovitve 1. revirske čete leta 1941. Ta slovesnost naj bo prva mobilizacija vseh naših sil za praznik na Ostrožnem, prav tako ne bodo v Radečah, kjer bodo 22. julija odkrili spomniško ploščo na Močilnem, pozabili na naš veliki osebnostni praznik 5. septembra 1954. Tudi v Zagorju bodo imeli svoj občinski praznik 1. mesec pred velikim zborom na Ostrožnem. Se druge proslave in priložnosti ter posebne prireditve moramo izkoristiti za mobilizacijo vseh in slehernege volivca in člane Socialistične zveze našega okraja za praznik na Ostrožnem, tako da bomo tej slovesnosti naš okraj zastopali kar najbolj množično. Člani ZB, planinci in taborniki ter še drugi bodo odšli na Ostrožno peš, ostali pa s kamioni, vlakom in še drugimi prevoznimi sredstvi. Ob tej mobilizaciji vseh naših delovnih ljudi imajo seveda prvenstveno nalogo organizacije SZDL našega okraja. Bilo bi zgrešeno in nepravilno, če bi hoteli vsi organizacijsko in mobilizacijsko delo prevzeti na organizacije ZB. Odbori naše Socialistične zveze so dolžni nuditi vso pomoč Zvezi borcev pri njenih posebnih nalogah. Povsod moramo z vsemi silami delati na tem, da se bo velike slovesnosti na Ostrožnem udeležil vsak mož in vsaka žena iz našega okraja. Če bodo vse naše množične organizacije in naša društva ter vsi ostali storili svojo dolžnost, potem bo udeležba slavnosti na Ostrožnem iz našega okraja v resnici nadvse častna. —ar.

Partizanska prisega

»Jaz, partizan osvobodilne ljudske armade slovenskega naroda, ki se ob boku slavne delavsko-kmečke Rdeče armade Sovjetske zveze ter vseh ostalih za svobodo se borečih narodov borim za osvoboditev in združitve slovenskega naroda, za bratstvo in mir med narodi in med ljudmi, za srečnejšo bodočnost delovnega ljudstva,

PRISEGAM

pred svojim narodom in svojimi sobojevniki, da bom od dal vse svoje sile in vse svoje sposobnosti osvobodilni stvari slovenskega naroda, delovnega ljudstva ter vsega naprednega in svobodoljubnega človeštva v sveti vojni proti fašističnim tlačiteljem in barbarom.

Da ne bom zapustil partizanski vrst, v katere sem prostovoljno in zanesljivo vstopil, in ne odloži orožja do popolne zmage nad fašističnimi okupatorji, do popolnega uresničenja velikega osvobodilnega cilja slovenskega naroda.

Prisegam, da bom v boju za te velike osvobodilne cilje s svojo krojo brnil čast in nedotakljivost naše partizanske zastave in da bom, če bo potrebno, žrtvoval tudi svoje življenje.

ZA SVOBODO V BOJI.

V Trbovljah so partizani izpraznili dve skladišči smodnika in eno skladišče hrane

Iz poročila nemškega žandarmerijskega okrožja v Trbovljah je razvidno, da je bila ta akcija izvršena v noči od 26. na 27. julij 1951. Izvedla jo je Trboveljska skupina, ki se je priključila Revirski četi.

Iz trboveljskih revirjev je v juniju odšlo v gozdove precej komunistov ter ostalih, ki so jih Nemci preganjali. Trboveljčani so se zbirali na Čemšenjski planini, Zagorjani pa v hribih nad Zagorjem. 31. julija sta se obe

skupini združili, 1. avgusta je bila tudi formalno na slovesen način ustanovljena Revirska četa, sestavljena iz treh vodov, skupno 47 partizanov z okoli 21 puškami in 5 bombami. Komandant Ljodja Hohkraut (pade! 25. V. 1942 pod Sv. gorjo), namestnik komandanta Ciril Groznik-Curk, ki si je kasneje sam vzel življenje z dinamitom, da bi ga okupatorji ne dobili v roke. (Podatki Sergeja Kraigherja in po spominih partizanov).

Napad na žandarmerijo v Zagorju

Poročilo »Slovenskega poročevalca« z dne 16. avgusta 1941: Napad na žandarmerijo v Zagorju.

Partizani rudarskih revirjev (napad je izvršila Revirska četa) so v noči od petka na soboto od 8. na 9. avgust napadli žandarmerijsko postajo v Zagorju. Vrgli so več ročnih granat in nato obstreljevali žandarmerijo s puškami. Istočasno je drugi oddelek napadel z ročnimi granata-

mi in puškami kasarno obratne straže (Werkschutz), v kateri so fašisti zbirali denunciantne in razne lumpovske tipe. Po polurni borbi so se partizani umaknili. Fašisti so imeli več mrtvih in ranjenih. Partizani so se umaknili brez žrtev.

Isto noč so partizani razrušili cesto med Trbovljami in Zagorjem ter uničili telefonsko in telegrafsko omrežje. (To je bila prva akcija Revirske čete).

Borbe pri Sv. Križu nad Litijo

Poročilo »Slovenskega poročevalca« z dne 30. decembra 1941.

Nad Sv. Križem pri Litiji se je dne 24. decembra spopadla partizanska četa s številčno nadmočnimi nemškimi oddelki. Razvila se je 1 km dolga fronta. Padlo je 40 Nemcev. Partizani so imeli 4 mrtve tovariše.

(22. decembra je II. Stajerski bataljon prestopil nemško mejo pri Litiji, da prepreči preseljevanje na tem področju. Nemci so nato skušali preprečiti nadaljnji pohod bataljona. Tako

je prišlo do znanih bojev, ki so se bili med Libergo in Tisjem (6 km jugovzhodno od Smartnega pri Litiji). Žandarmerijsko okrožje Kamnik poroča v aktu z dne 23. januarja 1942 — arhiv Muzeja narodne osvoboditve — da so imeli Nemci pri spopadu 3 mrtve in 2 težko ranjena, partizani pa baje 7 mrtvih in 3 ujetih.

Bataljon se je nato umaknil na italijansko stran, kjer se je 26. decembra zapletel v borbo z Italijani pri Primskovem).

Komunistične spletke v Trbovljah in okolici

Po aretaciji nekdanjih komunistov (22. VI. 1941) in po izselitvi raznih družin je opaziti, da je razpoloženje tukajšnjega prebivalstva rajhu močno sovražno. Vzrok je lahko iskati tudi v tem, da je večji del komunistov pred 22. VI. pobegnil in jih zato ni bilo mogoče prijeti. Ti ljudje se klatijo sedaj po go-

zdovih in vrhovih tukajšnje okolice in s propagandno dejavnostjo vplivajo na sedanji položaj.

Na tukajšnjem področju se sedaj širijo govorice, da so Rusi že prodrli v Romunijo in na Karpate ter da bodo kmalu prišli sem. Če pridejo Rusi sem, da bodo vsi Nemci pobiti, Pravijo

nadalje, da bodo Rusi 14. VII. 1941 spustili na tukajšnje industrijsko področje veliko število padalcev, naker se bo akcija skupno z njimi pričela.

Tukajšnji postaji je bilo iz povsem zaupne strani sporočeno, da se je 5. VII. 1941 zbralo na Mrzlici, to je na hribu, ki leži na meji orožniških postaj Trbovlje, Sv. Pavel in Hrastnik, veliko število ljudi, ki so prepevali angleške in ruske pesmi. Med drugim so tudi govorili, da se bo ples začel v 8 dneh. Orožja in streliva da imajo dovolj. Tega sestanka, na katerem je bila navzoča predvsem mladina, so se udeležili tudi nekdanji sokoli in socialisti. Da se zavarujejo pred presenečenjem, so postavili na vse strani straže.

Pozvedovanje za pobeglih komunisti je bilo doslej brezuspešno. Težko jih je izslediti tudi zato, ker opazijo uniformirane orožnike že od daleč in se lahko pravočasno umaknejo v svoja varna skrišališča. Kolikor smo mogli doslej ugotoviti, se od dela izostali komunisti (vsega 72 delavcev iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja) od 22. VI. 1941 klatijo na področju orožniških postaj Trbovlje, Zagorje in Hrastnik. Naraščanje agitacije ni bilo ugotovljeno le na področju tukajšnje orožniške postaje, marveč tudi postaje v Zagorju in Hrastniku.

Glede na sedanje nezadostno število moštva (vsega imamo 3 orožnike: 3 pomožne policiste in 2 tolmača), bi bilo nujno potrebno ojačiti tukajšnje postaje. Če bi se poleg tega namestila v Trbovljah ekspozitura varz. (Nadaljevanje na 4. strani)

Širom po našem Zasavju

V zadnjih dneh v naših revirjih

Iz Litije in okolice

IZ TRBOVELJ

Malj Mirko Rošelj je ozdravel. — Sredi junija smo poročali, da je triletni Mirko Rošelj padel z okna II nadstropja kolonije na Vodenski cesti 42 na kamniti tlak trboveljske ceste in da so težko poškodovanega dekca s počeno lobanjo takoj prepeljali v trboveljsko bolnico. Preteklo soboto 17. t. m. je pa naš dopisnik pri pošti na Vodah prav po naključju srečal očeta in mater malega Mirka Rošlja, ki sta presrečna nesla svojega sinčka že zdravega iz bolnice domov. Dekcu bo sicer ostala na čelu relativno majhna brazgotina od silovitega padca, ki ga pa v življenju ne bo kazila.

Vsi Trboveljanci se z njegovimi starši veselijo ozdravljenja tega nežnega fantka z dečkolepim obrazom, želeč mu vso srečo in zdravje!

Ozdravljena s sugestijo. — Pretečeno sredo je imel v dvorani Delavskega doma v Trbovljah eksperimentalni večer mojster v hipnoz. tov. Baukmann. Njegove zanimive predstave se je udeležila tudi tov. Ivica Jarc iz Trbovelj, hčerka tov. Ivanke Tržan, ki leži že 49 mesecev priklenjena na posteljo in ki ni mogla premakniti niti prsta na roki. Pri nekem eksperimentu med to predstavo tov. Baukmanna je pa Ivica Jarc prišla na misel, da bi mojstra v hipnozi in sugestiji povabila k svoji težko bolni materi.

Se tisti večer — bilo je minulo sredo po predstavi — je mojster Baukmann sugeriral bolnici Ivanci Tržan, ki jo je na domu obiskal, da je popolnoma zdrava, da naj giblje z rokami in prsti kakor oni. In res je Ivanka Tržan takoj nato začela gibati s prsti in rokami, kakor ji je to dejal njen nenavadni zdravnik.

Mojster Baukmann je Ivanci Tržan obljubil, da jo bo dne 3. avgusta, ko bo spet prišel v Trbovlje, ponovno obiskal.

Nedvomni je primer Ivance Tržan za vso trboveljsko in tudi za širšo javnost izredno zanimiv — da ne rečemo naravnost senzacionalen — interesantni pa prav gotovo tudi za poklicne zdravnike.

Gostje iz Rogaške Slatine. — V soboto zvečer so gostovali v Delavskem domu v Trbovljah pevci »Svobode« iz Rogaške Slatine Nastopi: so možski, ženski in mešarji zbor, prav tako njihovi tamburaši. V imenu »Svobode-Center« sta pozdravila drage goste tov. Ivan Sorn in tov. Franci Vizovisek.

25 let deli gasilcev na Dobovcu. — Gasilska četa na Dobovcu, ki je zlasti letos postala posebno agila, je v nedeljo, 18. t. m., praznovala 25-letnico obstoja. Ob tej priložnosti je društvo odkrilo tudi spominjsko ploščo padlim in umrlim članom, nato pa odprlo nov gasilski vodnjak, ki so ga marljivo dobavski gasilci ob pomoči ostalih zgradili letos v izredno kratkem času. — Gasilski četi na sosednem Dobovcu želimo v njenem nadaljnjem prizadevanju mnogo uspehov!

Tombola RK na Kleku. — Vaški odbor Rdečega križa na Kleku bo imel v nedeljo, 1. avgusta, veliko tombolo. Tablice za to tombolo se dobe po 40 din. — Pohitimo 1. avgusta na prijazni Klek in podprimo z nakupom tombolskih tablic to prizadevno vaško društvo.

Teden planincev. — Prejšnji teden je potekel v trboveljski dolini v znamenju Tedna planincev, priprav za partizansko slovesnost na Dan vstaje slovenskega ljudstva na Vrheh (pri Lenartu) ter predvajanju filma »Titanica«, ki je imel izredno velik obisk. — Planinci

so se pretekli teden res potrudili. V kinu so prikazovali lepe planinske propagandne filme, pri Volkerju pripravili razstavo s prekrasnimi planinskimi slikami, med katerimi so zbujele posebno pozornost umetniške slike Jožeta Čopa in še druge. V petek zvečer je predaval tov. Janko Blažej ob prikazovanju slike Jožeta Čopa, in še druge. V soboto zvečer so pa trboveljski planinci prižgali kresove na Partizanskem vrhu, Bukovji gor in na Ostrem vrhu, posebno lep pa je bilo videti kres na Mrzlici. V nedeljo zjutraj so trboveljski planinci in »Svobodaši« napravili z Delavskega gobja iz Trbovelj izlet na Mrzlico, o katerem poročamo tudi na drugem mestu. Vreme je bilo v nedeljo lepo. Obisk Mrzlice bi pa bil neprimerno večji, če ne bi rudnik Trbovlje-Hrastnik v nedeljo redno obratoval.

Želeli bi, da bi Teden planincev postal v Trbovljah stalna, vsakoletna prireditev. Vsi de-

lajmo po svojih močeh, da bo čim večje število mladine vzljubilo naš prelepi planinski svet, ki nam ga zavidajo tujci, ki v svojih govorih ne morejo prehoviti prirodnih lepot naše Slovenije.

Trboveljski maturanti odpotujejo v Nemčijo. Nocoj odpotuje v Nemčijo skupina trboveljskih abiturientov, gojencev industrijskih šol in profesorjev. V tujini se bodo zadržali okoli 20 dni in bodo obiskali razna mesta, tovarne in kulturne ustanove na Bavarskem, udeležili pa se bodo tudi mednarodnega mladinskega taborjenja v Auswaidseeju, kjer bo zastopanih pet narodov. Pretekli petek so pa imeli član, te skupine v gosteh dva zastopnika nemške grupe, ki potuje po Jugoslaviji, in sicer g. prof. Bauerja in pa nekoga dijaka, s katerima so naši dijaki zlasti pa izletniki, ki pojdejo v Nemčijo, navezali lepe prijateljske stike. — Vsem dijakom in profesorjem, ki bodo zastopali trboveljski revir in Slovenijo v Nemčiji, želimo srečno pot!

Iz Hrastnika

Koncert rudarske godbe v Hrastniku. Rudarska godba na pihala v Hrastniku je pred dnevi praznovala 10. obletnico svojega odhoda v partizane. Skupno z godbo ljubljanske garnizije je priredila v Hrastniku slavnostni koncert, ki sta ga izmenoma dirigirala bivši kapelnik hrastniške godbe kapetan Jože Brun in njen sedanji artistični vodja Viktor Malovrh. Koncerta se je udeležilo okrog 500 hrastničanov. Obe godbi, ki sta imeli le eno skupno vajo, sta lepo izvajali partizanske skladbe in venčke naravnih pesmi. Del tega koncerta je posnel na magnetofonski trak tudi Radio Ljubljana. Slavnostnega koncerta se je udeležila med drugimi tudi tov. Lidija Sentjurčeva, godbo in zbrano občinstvo pa je nagovoril v imenu Zveze Svobod Slovenije in Ljudske prosvete Slovenije tov. Tomo Brejc.

Po 15 letih spet »Erika«. Gledališki kolektiv Svobode I v Zg. Hrastniku je po 15 letih spet uprizoril Gregorčev opereto »Erika«, ki jo je tudi tokrat režiral Viktor Malovrh. Prva uprizoritev nanove naštudirane »Erike« je imela tolikšen obisk, da je zmanjkalo vstopnic. Tudi repriza operete ki je bila preteklo soboto na prostem, je bila zelo dobro obiskana. Opereta »Erika« je gledalcem oziroma poslušalcem ugajala. To opereto bodo, kakor čujmo, še enkrat ponovili. Kdor nima prav posebnih umetniških pretenzij, marveč išče le nekaj uric prijetne zabave, bo z »Eriko« prav gotovo zadovoljen.

Hrastnik se pripravlja na slovesnost na Ostrožnem. Po sklepu mestne SZDL v Hrastniku bodo po terenih postavljeni štabi, katerih naloga je organizirati vso propagando in odhod na slavnost na Ostrožnem. Kot smo zvedeli od mestna ZB v Hrastniku organizirala partizanske patrulje ki bodo na poti na Ostrožno obiskale razne partizanske vasi.

Tombola Društva prijateljev mladine. Ker je bila v nedeljo, 18. julija, tombola v Zagorju, je Društvo prijateljev mladine v Hrastniku svojo tombolo prelozilo. Prodajalci srečk pa niso povsod naleteli na razumevanje zlasti ne ponekod v Sp. Hrast-

niku, k čemer bi pripomnili, da namerava društvo poslati z izkupičkom tombole hrastniške otroke na letovanje.

Rudarska godba je taborila na Kalu. Rudarska godba na pihala v Hrastniku je ob 10-letnici svojega odhoda v partizane priredila taborjenje na Kalu. Slabo vreme pa je preprečilo izvedbo celotnega začrtanega programa. Tako n. pr. ni bilo mogoče obiskati taborišča v Rečici. — Godba je priredila na Kalu dva koncerta.

Počastitev narodnih herojev v Trbovljah

V dvorani OLO Trbovlje je bila v soboto, 17. julija 1954, pomembna slovesnost. Zbrali so se starši in sorodniki narodnih herojev: LOJZETA HOHKRAUTA, RAJKA MENIHA in FRICA KERŠIČA. Slavnosti so prisostvovali še sekretar OK ZK Trbovlje tov. Viktor Kovač, predsednik OLO Trbovlje tov. Martin Gosak in predsednika občin Trbovlje in Hrastnik, dalje prvoborci iz revirjev in drugi.

Zagorje

Gostovanje v Franciji. Kako smo že poročali, so imeli pevci topliške »Svobode« in pevci iz Lok nameravati odpotovati na gostovanje v Francijo. Ker pa so medtem nastale tehnične zapreke, je ta tureja preložena ter bodo pevci odšli v Francijo dne 9. septembra.

Ponovna tekma za rudarski pokal. Kako smo čuli, se je na pritožbo SD »Proletarca« sešla komisija, ki je vodila, tekmovalne nogometne za pokal rudarjev Jugoslovije, in je sklenila, da bo ponovna tekma med obema ekipama v Trbovljah dne 27. julija.

Tombola SD Proletarca. Preteklo nedeljo je imel SD Proletarec v Zagorju veliko tombolo. Kako so nam telefonično sporočili iz Zagorja v nedeljo zvečer ob zaključku redakcije, je zadel glavni dobiček (živega vola) neki Trboveljčan.

50-letnica gasilstva na Izlakah. Na Izlakah, tem prijaznem kraju našega Zasavja, so v nedeljo praznovali 50-letnico gasilskega društva. Pokroviteljstvo nad tem jubilejem je prevzela tov. Lidija Sentjurčeva. V nedeljo so imeli na Izlakah tudi slovesnost odkritja nove gasilske zastave. Poleg številnih gasilcev in prebivalstva se je te slavnosti udeležil tudi podpredsednik OLO Trbovlje tov. Viktor Burkeljc. Po slovesnosti so imeli gasilci veliko gasilsko vajo.

Preklic

Preklicujem svojo izgubljeno delavsko knjigo št. 189033/4128 za neveljavno. — Ivan Sekili, Trbovlje.

Sedem partizanskih patrulj se bo zbralo 22. julija na Grbinu pri Litiji

Zveza borcev NOV Litija in Smartno se vneto pripravljata na slovesnosti, ki jih bo slavila naša okolica v sredo, 21. in v četrtek, 22. julija. Na pot bo odšlo sedem patrulj. Te bodo med pohodom položile vence ob partizanskih spomenikih na Grmačah v kresniški občini, na Vačah, v Smartnem in v Litiji ter pri spomeniku Lojzeta Hohkrauta na Cvetju pod Sv. goru in na množični grob padlih borcev na Pilu pri Sv. Križu, na nekdanji nemško-italijanski meji. V sredo, 21. julija zvečer, bodo mitingi v Prekerju pod Slivno, v Senožetih nad Zagorjem, na Jančah, kjer se je bila v maju 1942 ostra bitka II. štajerske grupe z nemško vojsko, v Vintarjevcu pri Crnem potoku, na Jelši nad Litijo in v Zgornji Jablanici nad Litijo ter na Bregu. V četrtek, 22. julija, bo ob 10. uri dopoldne miting na Slatini nad Smartnom, istočasno pa bo patrulja komandirja Poldeta Hauptmana tabarila na Lascu pri Bregu.

Zaključne slovesnosti pa bodo na Grbinu pri Litiji v četrtek, 22. julija popoldne, kjer bo velik miting s kulturnim sporedom, sprejemom patrulj in družabno prireditvijo. Dolej sta litijska in šmarska ZB že več let slavili praznik vse-ljudske vstaje, letošnje priprave pa kažejo, da bo proslava v takem obsegu, kakor je doslej še nismo imeli. Patrulje bodo obšle domala prav vse vasi na širokem področju litijske okolice. V mnogih vaseh pripravljajo domačini slovesne sprejeme patrulj.

Lep uspeh nekdanjega zagorskega učitelja Ernesta Adamiča

Pred drugo svetovno vojno je služboval v Zagorju ob Savi učitelj Ernest Adamič, ki je bil zelo agilen kulturni delavec. O Zagorju je napisal več člankov, med drugim tudi roman »Hisa pod uro«, v katerem pripoveduje o življenju nekdanjih zagorskih steklarjev. To delo čaka še objave. V Zagorju je napisal tov. Adamič več del, ki so izšla v knjigah, med drugim tudi povest »Dva mimo smrti«; ta zgodba se godi med prvo svetovno vojno, ko se je umikala srbska vojska preko Albanije.

Po vojni je deloval tov. Adamič kot tiskovni referent pri ministrstvu za preskrbo, sedaj pa je scenarist in režiser »Triglav filma«. Napisal in režiral je že več dokumentarnih slovenskih filmov in tudi film o življenju zagorskih rudarjev. Povod za ta članek nam je dal film »Dedek Mraz«, ki smo ga gledali te dni v litijem kinu. »Dedek Mraz« je zelo uspel film, ki prikazuje prihod dedka Mraza in razne slovesnosti ob prazniku naše mladine. Ernest Adamič je napisal zelo uspel scenarij in je film dovršeno režiral tako da je bil vseh prav vsem kinoobiskovalcem. Film je uspel tudi v tehničnem pogledu ter se odlikuje po čistih slikah. K temu uspelemu filmu Ernestu Adamiču iskreno čestitamo in želimo, da bi v naših kinematografih še večkrat gledali tako uspele filme — izdelke našega »Triglav filma«. V zadnjem času opazimo stalni obiskovalci kina, da so slovenski predfilmi na sporedih zelo zelo redki.

Darilo tovariša Žužka litijemskemu muzeju

Tov. France Žužek, nameščeneec »Tesarja« v Smartnem pri Litiji, je bil med NOV sekretar litijskega okraja. Takrat je imel razne partizanske literature kar

za tri kovčke. Precej tiskov je imel tudi iz domače partizanske tehnike, ki je delovala v skriti globeli pod Cirkušami, v bližini Ponovič. Dne 28. decembra 1944 so pa pridrveli Nemci v vasio okrog Sv. gore in sekretar Žužek je poskril okrajni arhiv in tudi literaturo v razna skrišališča. Enega izmed kovčkov je vtaknil v skrivne razpoke partizanskega bunkerja v skalah pri Siroki seti pod Sv. goru. Po vojni so poiskali ta kovček in ga našli nedotaknjena, le čas in vlaga sta poškodovale precej knjig. Del te rešene knjižnice je daroval tov. Žužek litijemskemu muzeju, ki ima tudi odsek NOV. To gradivo bo hkrati z drugim materialom razstavljeno ob letošnjem prazniku vseljanske vstaje v oknu litijske knjižnice. Primer tov. Franceta Žužka, sedanjega predsednika ZB v Smartnem, ki je otel vrsto redke partizanske literature, navajamo za zgled in v posnemamne, saj je med našimi ljudmi še dovolj gradiva in je škoda, da prehaja v pozabo.

Lisiček je dosti — jurčkov pa nič

Letošnje deževne poletje nam je dalo precej gob lisiček, medtem ko so jurčki zelo zelo redki. Okoliški otroci, zlasti iz Razbur, Stange in drugih vasi prinašajo večkrat v Litijo lisičke, po katerih segajo gospodinjstva prav rade. Nekaj časa je odkupovala litijska Kmetijska združba lisičke tudi za ljubljansko odkupno in izvozno podjetje. Kmetje so prinašali v KZ lisičke, Ljubljancani so pa zdaj nenadoma odpovedali odkupovanje lisiček. Ko so tisti večer prinesli nabiralci iz Stange deset košev teh gob, jih niso mogli oddati ne v KZ ne po hišah, zato so ves tovor odnesli v Savo...

Revizija pokojnin ima lepe uspehe

Zavod za socialno zavarovanje za ljubljansko okolico je začel z revizijo pokojnin. Nekateri so namreč na podlagi neresničnih prijav in nepoštenih priči prišli do pokojnin, čeprav nimajo pogojev za uživanje osebne pokojnine. V nekaterih občinah ljubljanskega okoliškega okraja so ugotovili že tudi blizu 30 nepravilnih upokojencev, ki bodo morali prejete zneske vrniti in bodo odgovarjali za lažne napovedi ljudskim oblastem. Soodgovorne so seveda tudi priče, ki so dale za te upokojence neresnične podatke. Te dni se bo začela revizija pokojnin tudi v litijski občini, ki jo uvaža Zavod za socialno zavarovanje za okraj Ljubljano in okolico.

Strelna udarila na litijsko pokopališče

Letošnje leto imamo mnogo-krat neurje s strelo. Oni dan je udarila strelna v cipreso na litijemskem pokopališču, z drevesa pa je elektrika odskočila na bližnji nagrobnik in ga občutno poškodovala. Takega primera, da bi strelna udarila na pokopališče in poškodovala okrasno drevo in celo nagrobnik, ljudje še ne pomnijo. Letošnje vreme je res nenavadno, tako da še mrtvi nimajo miru pred neurjem.

Zahvala
Prisrčno se zahvaljujem primariju dr. Virgilu Krasniku za uspešno izvedeno operacijo in za ves njegov trud za časa zdravljenja. Iskrena zahvala tudi dr. Kržišniku in strežnemu osebju bolnice Trbovlje. Rudolf Savinšek, Trbovlje 1.

Preklic
Preklicujem neresnične izjave o Angeli Sušec in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. — Ivanka Vidmar, Trbovlje.

Kolektiv podjetja

»CEVLJARSTVO« TRBOVLJE

pošilja vsem borbeni pozdrav ob 22. juliju — prazniku slovenskega ljudstva.

Če hočete imeti dobre čevlje in poceni — obiščite nas!

Z zbiranjem in oddajo odpadkov koristite skupnosti in sebi ustvarite primerne dohodke. Podjetje »ODPAD« odkupuje raznovrstne odpadke v vsaki količini po najvišji dnevni ceni.

Odkupne postaje so v vseh večjih krajih Slovenije!

»ODPAD«

podjetje za promet z odpadki

LJUBLJANA, PARMOVA UL. 33

Telefon 32-664, 32-732

KOMUNISTIČNE SPLETKE V TROVLJAH IN OKOLICI

(Nadaljevanje s 3. strani)

nostne službe, bi se gotovo dosegel hitrejši uspeh. Da se zanje komuniste, ki se skrivajo v tukajšnji okolici, bi bilo umestno izvesti veliko bliskovito hajko proti njim tudi zato, da se zajezijo čedalje močnejša propaganda.

Poslano v prepisu poveljniku redarstvene policije za alpske dežele v Mariboru, orožniškemu poveljniku in šefu civilne uprave v Mariboru, političnemu komisariju za deželno okrožje Trbovlje, poveljniku orožniškega okrožja Trbovlje in v konceptu orožniškemu poveljstvu v Celju.

Orožniško okrožje Trbovlje, dospel dne 12. VII. 1941.

Vodja orožniške postaje orož. narednik Mühleder (Dalje prihodnjič)

Kolektiv trgovskega podjetja
»Izbira« Trbovlje
z vsemi poslovalnicami

čestita vsem delovnim ljudem k prazniku slovenskega ljudstva —

22. JULIJU

Obiščite naše poslovalnice in zadovoljni boste!

Prva kolonija je zapustila Gornji grad

Ceprav nam je vreme zelo nagajalo, smo v času našega letovanja preživeli veliko veselih uric. Pesem in harmonika sta nas spremljali na vseh sprehodih. Dobro smo spoznali Gornji grad, njegovo okolico in domačine, ki so ustregli vsem našim prošnjam. Z avtobusom smo se peljali tudi v Logarsko dolino. Tam nas je iznenadila pisana in lepa alpska flora, enako vrhovi Savinjskih Alp, pokriti z novo snežno odejo.

Izlet v Logarsko dolino nam bo ostal dolgo v spominu. Gornjegrajska šola je bila naš začasni dom. Njeno notranjost smo po svojem okusu preuredili. V njej smo se dobro počutili, zvoki radia in harmonike so odmevali po vseh prostorih.

Letovali smo v kraju, kjer so bili v času NOV srditi boji. Zato smo obiskali vse grobove padlih borcev v gozdu blizu Homa. Na grob, kjer počiva

okrog 30 talcev, smo položili venec in sopek rož ter zapeli nekaj žalostink. Ob grobu smo se pionirji pravo posebno spomnili svojih očetov, ki so dali življenje za osvoboditev domovine.

Na predvečer našega povratka smo imeli zaključno prireditev. Nastopili so deklaratorji, pevski zbor, deklice so plesale kolo, nastopili so tudi »Indijanci« v svojih narodnih oblačilih in pokazali spretnost v streljanju z loki. S puščicami so merili v klobase in jih tudi pogodili. Nastopil je nadalje Krjavelj, ki je pripovedoval, kako je presekali hudiča na dva kosa. — Smeha je bilo dovolj!

V ponedeljek, 12. julija, smo se poslovili od Gornjega grada in se vrnili v naše črne revirje. Letovanje v tem idiličnem kraju nam bo ostalo v najlepšem spominu. Vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je bilo naše letovanje tako prijetno — iskrena hvala!

P. Z.

Otroci padlih trboveljskih borcev so letovali ob Kolpi

V Podzemlju ob Kolpi je bilo letos posebno živahno. Poleg okrajne kolonije so bili tamkaj na letovanju tudi otroci padlih borcev iz našega okraja. 65 otrok iz Trbovelj si je ogledalo ob tej priložnosti med drugim belokranjski muzej v Metliki. Z velikim zanimanjem so si otroci ogledali v muzeju razne stvari. Največ zanimanja so pokazali v oddelku ljudske revolucije. Vse so hoteli vedeti. Spremljevalce so vpraševali o posameznih rečeh in predmetih v muzeju, ki že dolgo ni imel tako hvalečnih gostov. — V internatu so jim pripravili lep in pristrčen sprejem. Poleg okusnega kosila jim je mala pionirka zaigrala več narodnih in partizanskih pesmi na harmoniko. Pozdravili so jih v imenu otrok iz internata in v imenu ZB.

Prva izmena iz okraja Trbovlje se je že vrnila pretekli ponedeljek. Vsi so bili z letovanjem prav zadovoljni. Po tej poti izrekajo otroci zahvalo vsem, ki so jim pripravili prijetne počitnice, posebej pa še okrajnem odboru ZB NOV za izkazano gostoljubje.

Delavstvo in planinstvo

(Ob Tednu planincev v Trbovljah)

Proti koncu prejšnjega stolletja se je med slovenskim narodom začela buditi zavest, da pripadajo naše lepe planine le nam, ne tujcem. Pričeli smo ustanavljati slovenska planinska društva ter začeli z gradnjo planinskih koč. V našem Zasavju je žalska (celjska) planinska podružnica postavila na Mrzlici Hausenbichlerjevo koč. Odprli so jo 21. septembra 1899. Samo prav nacionalno čuteči so prišli takrat iz okoliških krajev na to otvoritev. Delavstvo iz revirjev ni imelo posebnega zanimanja za to prireditev, ker je imelo takrat druge skrbi. Bojevalo je že več let hud boj s Trboveljsko premoškopno družbo za svoj lastni obstoj. Tudi dolga leta pozneje, ko so planinci na pobudo tov. Anteja Bega in še drugih ustanovili v Trbovljah podružnico SPD — bilo je to 8. maja 1928 —, je pristopil v planinsko društvo le majhen del delavstva. To je imelo še določene predsodke. SPD Trbovlje je zgradilo na Mrzlici poleg Hausenbichlerjeve koč le nov planinski dom. Njegova otvoritev je bila 20. septembra 1931. leta. Po zaslugi nekaterih takratnih odbornikov planinskega društva je pritekla 7. dec. 1935 prva studenčna voda na Mrzlico. To je bila za

planinski dom velika pridobitev.

V začetku leta 1930 so iskali posamezniki tovariši iz Trbovelj in Hrastnika stike s planinci iz Zagreba in Maribora zaradi ustanovitve turističnega društva »Priatelj prirode« in to 23. februarja 1930 na Kumu ter 23. marca istega leta na Mrzlici. Tega delavskega izleta se je udeležil tudi dr. Henrik Tuma iz Ljubljane. Na njegovo pobudo so napravili prijatelji prirode dne 4. maja 1930 skupinski izlet v Retje (nad Trbovljami), 11. maja na Planino, 1. junija na Golico (skupno z Avstrijci), 15. avgusta na Triglav in 19. oktobra 1930 na Lisco.

Dne 28. sept. 1930 je bil ustanovni občni zbor podružnice »Priatelj prirode« v Trbovljah, ki ga je vodil dr. Henrik Tuma. Se prej — 9. avgusta — so napravile »Svobode« in »Priatelj prirode« v Trbovljah, Hrastniku, Libovju, Zabukovcu in Celju večji skupni izlet na Mrzlico, na tako imenovano »Storovo raven«. Na tem izletu so sklenili, da bodo kupili to zemljišče in postavili na Mrzlici prvo delavsko planinsko postojanko v Sloveniji. Rečeno — storjeno: čez 14 dni je združga »Delavski dom« v Trbovljah kupila ta travnik, vendar so tedanje oblasti zavirale izvedbo načrta, tako da so morali »Priatelj prirode« počakati s postavitvijo delavske planinske koč na »Storovi ravni« na Mrzlici do leta 1932. Toda led je bil prebit. Delavstvo se je v zmeraj večjem številu udeleževalo vseh izletov na Mrzlico in drugam. Leta 1932 je društvo nakupilo potreben les za izgradnjo planinske koč in ga spravilo s kamionom do Katarine. 12. junij 1932 je bil določen dan za spravo gradbenega lesa in desk od Katarine na Mrzlico. Že zgodaj zjutraj so se zbirali po kolonijah v Trbovljah in Hrastniku delavci in delavke in odhiteli na Katarino. Tam je pograbil vsak delavec po en kos lesa ali dva — in najd na Mrzlico! Pod vrhom pa so čakali tovariši iz Zabukovice in tudi pomagali nositi les na (Nadaljevanje na 6 strani)

film Nemški film „VABLJIVE ZVEZDE“

Ko je brzovlak FD 376 drvel skozi pokrajino, strojevodja Werner Neuhaus ni slutil, da mu bo neka sopotnica, Karina Roda po imenu, ki je bila upravnica nekega varieteta, spremenila življenjsko pot. Naključje je namreč hotelo, da je Karina ravno v Neustadtu, kjer je živel strojevodja Werner in je ta večer končal svojo službo, za določen čas pretrgala vožnjo in izstopila iz vlaka. V svojem prostem času je Karina odšla v Neustadtu na prireditve lokalnega športnega društva, kjer je tudi Werner sodeloval kot odlični akrobat. Ta akrobat pa je začel zanimati Karino. Uspelo ji je, da je odšel z njo v Hamburg v »Paladin«, kjer ga je omamila s čarj varieteta.

Karina je Wernerja pregovorila in zadržala, da je pozabil na svojo dolžnost in se zakasnij v službi. Ko so ga poklicali na odgovor, je zapustil službo in odšel h Karini v Hamburg, kjer je stopil v njeno ekipo kot artist. Toda ob tej ženi ni mogel dolgo vzdržati, ker ga je hotela tudi s srcem prikleniti nase. Odsel je k filmu. Nekega dne, ko je pri filmu dobil vlogo strojevodje, ga je pa spet prevzel hrepenenje, da se povrne v svoj stari svet, v železniško službo, v kateri je zrasel. Spoznal je, da ga niti bleščajoče variete niti film, ki sta ga omamila, ne moreta zadržati. Odpotoval je domov, med vožnjo pa mu je uspelo, da je preprečil veliko prometno nesrečo. S to zaslugu mu je spet uspelo dobiti službo pri železnici. Ves srečen se je vrnil v svojo staro službo, kajti njegova največja radost je bila vesela, svobodna vožnja po širnem svetu.

Rojstva, poroke in smrti

V mesecu juniju se je v trboveljskem okraju rodilo 70 otrok. Umrlo pa je 39 ljudi. Poročili so se v preteklem mesecu sledeči pari:

v občini Čemšenik: rudar Al. Osredkar in delavka Marija Drnovšek;

v občini Dol pri Hrastniku: delavec Rudolf Laznik in delavka Ana Škoberne; upokojenec Jakob Hohkraut in gospodinja, vdova Marija Gajšek; jamski vozač Ivan Katič in delavka Kandolf; kmetovalec Ferdinand Pirc in gospodinja Jožefa Mesojedec; rudar Stanislav Bezgovšek in delavka Amalija Holešek; rudar Janez Lenard in kmečka delavka Martina-Ana Lesjak;

v občini Dole pri Litiji: polj. delavec Franc Oblak in gosp. pomočnica Frančiška Suštar;

v občini Hrastnik: rudar Fr. Oblak in gosp. pomočnica Fr. Suštar;

v občini Hrastnik: rudar Fr. Sovre in šivilja Eva Grlic; zidar Franc Barovič in delavka Jožefa Simončič; rudar Jože Ojsteršek in delavka Jožefa Težak; trg. pomočnik Rudolf Benedik in blagajničarka Milena Sovre; rudar Franc Liseč in kmetovalka Stefka Znidaršič; rudar Martin Omerzu in kmetovalka Marija Ogorevec; rudar Josip Zučko in čistilka Marija Janc; delavec Josip Stoklasa in kmečka delavka Cvetka Marinc;

v občini Loka pri Zid. mostu: železničar Jurij Kosar in gospodinja Pavla Krohne; železničar Egidij Očkun in delavka Angela Kosem; železničar Vencislav Hočevar in gospodinja Frančiška Močnik; stroj. ključ. Stanislav Sumej in gospodinja Neža Blatnik;

v občini Podkum: rudar Jože Hancič in polj. delavka Pavla Cop; kovač Jože Ramoveš in polj. delavka Zofija Grum;

v občini Rače: mizar Adolf Titovšek in gospodinja Marija Novak; poljedel. delavec Anton

Kočančič in delavka Vida Lipeč;

v občini Senožeti: rudar Ant. Kovač in gosp. pomočnica Anica Zore;

v občini Trbovlje: ključavničar Alojz Kranjc in snažilka Pavla Spotnik; rudar Iv. Habjan in delavka Berta Jerman roj. Sluga; ključavničar Edvard Lebar in delavka Danijela Barovič; strugar Marjan Novak in uslužbenka Sonja Baloh; upokojenec Jože Karlič in gospodinja Marija Zabrložnik roj. Murn; šofer Viktor Fele in gospodinja Marta Vozelj roj. Jesih; delavec Maks Koprive in delavka Silva Knific. tesar Boris Rozman in gosp. pomočnica Anica Sveglar; rudar Karel Razboršek in uslužbenka Jožefa Hasekman roj. Pavlič; rudar Anton Čož in natakarka Hermina Buršič; delavec Jože Češnovar in delavka Verona Kavčič; rudar Jože Sotenšek in gosp. pomočnica Ferdinanda Brus roj. Bokal; šofer Ferdinand Slak in kurirka Zlatka Pustoslavšek; strel. mojster Vladislav Cerjak in delavka Frančiška Petrič; rud. strojnik Josip Brcl in knjigovodja Ana Kurnik; zidar Vekoslav Kolar in delavka Ljudmila Skubic; delavec Rajko Simončič in delavka Justina Rovtar;

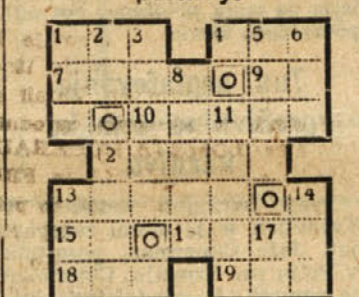
v občini Zagorje: mizar Branko Sotenšek in gosp. pomočnica Stefanija Taškar; zidar Stefan Kovak in delavka Jožefa Sumej; rudar Edvard Sladič in gosp. pomočnica Stanislava Podlogar; zidar Ivan Narberger in delavka Marija Macerl; mizar Alojz Macerl in bolničarka Ana Urbančič; rudar Bogdan Skok in gosp. pomočnica Amalija Škoberne; rudar Miroslav Hribar in gosp. pomočnica Frančiška Praznik; ključavničar Milan Sajovic in delavka Leposlava Bogdanovič; električar Rudolf Drnovšek in trg. pomočnica Marija Per; delavec Jože Podbregar in gosp. pomočnica Alojzija Pograjc; kmetovalec Bernard Joger in posestnica Ana Jovan; delavec Ludvik Zabkar in kurirka Marija Knez.

UMRLI SO:

V občini Dole pri Litiji: Jože Pipan (84 let); Marija Zupan (65 let). — **V občini Hrastnik:** Ana Babič roj. Bedenik (68 l.); Pavlina Steindl roj. Pap (69 l.); Marija Kerin roj. Košak (88 l.); Martin Drnovšek (17 dni); Marija Bukovšek (82 let); Marija Šavberger roj. Uršič (61 let); Marija Jazbec roj. Kladnik (75 let). — **V občini Loka pri Zid. mostu:** Marija Hočevar roj. Culetto (50 let); Antonija Novak roj. Deželak (78 let); Metod Strikar (60 let). — **V občini Mlinše:** Franc Drobne (70 let); Marija Repovž (84 let). — **V občini Rače:** Matija Rettinger (84 let); Edvard Vozel (15 let); Martin Plazar (81 let); Jože Dečman (56 let); Peregrin Zander (68 let). — **V občini Trbovlje:** Ivan Cerin (49 let); Pavel Hauptman (21 dni); Rafaela Konšek (4 leta); Ivana Matko roj. Burjan (60 let); Alberta Urbanc (40 min.); Leopold Kmetič (75 let); Alojzija Ferme roj. Pavelšek (57 let); Majda Medved (2 dni); Antot Hudarin (47 let); Ladislav Mikelj (25 let); Matevž Hribar (77 let); Marija Nadrah roj. Pirc (60 let). — **V občini Zagorje:** Valentin Jug (63 let); Marija Zibert (78 let); Matilda Jere (68 let); Sonja Ogrič (1 l.); Ida Grohar (60 let); Marija Sešlar (80 let).

Pionirski kotic

Nagradna križanka za pionirje

Vodoravno: 1. organ za vid; 4. drugo ime za očeta; 7. prevozno sredstvo; 9. osebni zaimek; 10. oseba iz Finzgarjevega romana »Pod svobodnim soncem«; Svarunova hčerka; 12. spletkar, prevrta; 13. jih moramo odpreti, če hočemo v sobo; 15. sončni bog starih Egipčanov;

Kino »Svoboda - Center« v Trbovljah (Delavski dom) bo predvajal francoski film »Povest o neki ljubezni«. Predstave ob sobote do ponedeljka. — V nedeljo dopoldne ob 10. uri izredna predstava po znižani ceni za odrasle in mladino »Kobilice«.

Kino »Svoboda« Trbovlje II. bo imel na sporedu nemški film »Vabljuje zvezde«. Predstave ob sobote do ponedeljka

16. ribje jajčce; 18. del sobe; 19. konic, bodica.

Napišeno: 1. kratka za okrašati; 2. časovni veznik; 3. lepo vedenje; 5. tisoč kilogramov; 6. žensko ime; 8. s plugom obdelovati zemljo; 11. popolnoma podobno; 12. veliko gorovje v Rusiji; 13. s plotom ograjeno zemljišče okrog hiše; 14. kdor krade; 17. osemnajsta in devetnajsta črka

Pravilne rešitve nam prinese ali pa pošljite do nedelje, 25. julija, opoldne. Izžrebani rešitelji bo dobil od našega uredništva lepo knjigo v spomin.

REŠITEV NAGRADNE PREMIJALNICE ZA PIONIRJE

Kakor zadnjič smo tudi tokrat dobili na našo nagradno premikalnico iz prejšnje številke »Zasavskega vestnika« zelo veliko število pravih rešitev, dasi je mnogo pionirjev in pionirk na letovanju in našega lista v poletni dobi ne dobijo v roke. Z veseljem pa ugotavljam, da ostali učenci tudi med počitnicami radi rešujejo naše uganke.

Pravilna rešitev naše druge nagradne premikalnice se glasi: Trbovlje. Čemšenik. — Strogi žreb je odločil, da prejme nagrado za rešitev te premikalnice pionir Drago Lončarič iz Zidanega mosta 35, ki naj o priložnosti pošlje po knjižno darilo v naše uredništvo.

Zavpili so še glasneje, toda nihče se jim ni odzval.

Končno so uzrli ponesrečence. Zgrnili so se bili okoli edine zavarovane jamske svetilke, ki je bila last inženirja. Osem jih je bilo.

Kakor se je pozneje izkazalo, jih je bil po udrtu stropa prav Novotny odvedel do tega oddaljenega prostora, boječ se učinkov razstreljevanja, ki so ga morali podvzeti na oni strani, da jih rešijo. Kajti strop se je bil udrl zgolj na enem mestu, kjer se je bila izpod tanke, navidezno trde skorje izluščila velika skala in pokopala dva rudarja pod seboj...

Reševalci so se vrgli naprej.

Na tem kraju rova je bil zrak tako pokvarjen in slab, kakor ga večasih zadihš le v najbolj oddaljenih in zapuščenih rovih. Smrdelo je po razkajanju. In dejansko so bili ljudje, ki so ležali po tleh okoli Novotnyjeve svetilke, že na pol mrtvi. Mnogi od njih so bili brez zavesti.

žala misel, da ne sme leči, če noče ugasniti kakor svetilka. V roki je stiskal velik kamen. Toda trkanje tega kamna po steni je bilo medlo, kakor da bi udarjal z njim v prazno.

»Srečno, gospod inženir!« so zavrisnili reševalci.

A kljub temu, da je bil Novotny od vseh še najbolj pri močeh, ni mogel dati glasu iz sebe, le iz roke mu je padel isti kamen. Od izčrpanosti so se mu ulile solze. Jokal je kakor otrok, ko so ga prijeli pod pazduho in za noge. Dva rudarja, ki sta se mora globoko sklanjati v nizkem rovu sta ga nosila proti rovu Alma.

Tačas so bili z novim jamskim lesom zasilo zavarovali že izčiščen prehod ter odstranili nekaj večjega kamena in smeti. Novotnyjevo potovanje je šlo torej čedalje hitreje in lažje. Na rovu Alma je začel, kako se mu širijo pljuča. Prepil, ki je prihajal od zračnega jaska, mu je dal okusiti vse razkošje dobrega zraka. Še vedno je bil prešibek, da bi lahko govoril. Mišice so mu trzale okoli stisnjenih ustnic. Za boga, saj je bil že na tem, da bi umrl! Toda on ni hotel umreti in nikoli se ni zgodilo tisto, česar ni hotel. Kar zdelo se mu je, da je bil po svoji lastni zaslugi rešen, ker je pač želel biti rešen. Ta predstava mu je prehajala v sigurnost, kotlikor bolj so mu naraščale moči. Če bi ne bilo njega, bi šlo vse po zlu! (Dalje prihodnjic)

TIHA VODA

Roman

»Dvignite koš,« je zakričal ravnatelj Fernhahn. Njegove oči so se srečale z Agatinimi. Zamislil je kakor od presunjenosti. Vrvi, ki so prepenjale velike kolote dviznega ogredja, so pričele drseti v odprtno jasko. Za nekaj časa so se ustavile. Spet jih je pričela požirati globina.

Nekaj prihaja iz črne notranjosti zemlje. Vsi trepetajo. Dvizi koš se je ustavil. Nad paznik Peklar in dva rudarja dvigajo na dan nekaj temnega, okrvavljene. Mnogi pa je navallila k jasku in je pritisnila k odprtni dviznega stolpa Agata, pritisnila jo je kakor z železnim obročem.

»Koga imate?«

Ravnatelj Fernhahn je ostal nečuten, čeprav mu je postajalo slabo. Kaj takega ni mogel gledati, gnusilo se mu je.

»Pojdite vendar stran, go pa Novotnyjeval!«

Toda utli ni mogoče, zid knapovskih žena in otrok pritiska k pohabljenemu trupu.

Agata ni bila več razburjena, naravnost strahotno murna je bila. Vse kar se je okoli nje dogajalo, se ji je ta hip dozdevalo zrcelj navidezno. Glej to je Feliksovo truplo, je hladno po-

žala nad rudniškim dvoriščem, je za trenutek popustila. Nekateri so še živi, bog bodi zahvaljen...

Agata se je spet zavedla časa in okolice. Z enim samim pogledom je objela vso to množico pred seboj in krvavo truplo, ki so ga odnašali. To ni bil Feliks Omahova! Je med osuplostjo in nekim nenaravnim, brezosebnim razočaranjem. Nekateri so še živi. Kako brezmejno podla je bila, da ji je tega skoro žal. Toda Feliks je mrtev. Ona dobro ve, da je mrtev, in prihodnji, ki ga bodo pripeljali do nepoznanosti razbitega na svetlo, bo Feliks. Toda molila je v želji, da bi se rešil. Da, molila je zanj in je tako otela samo sebe grehal in dobrotljivi bog je ne bo preveč obsojal, če ne more biti tolikanj žalostna zaradi njegove smrti, kakor bi bilo prav. Dobrotljivi bog, ki pozna njeno preveko revo... Naslonila se je na prevrtni hunt. Suho je zadržala. »Ali ste že slišali, gospa Agata?« je zaklical Fernhahn in si mel roke. »Vse je v redu!«

Po vsem tistem, kar mu je poročal Peklar, je sklepal, da tam spodaj ne more biti dosti stvarne škode. Nekaj sto goldinarjev za novo opažo rova morda. Kar se pa tiče ljudi, no, za te je itak že podvzel ukrepe, da bi jih rešili. Nena doma je začutili, da je lačen. Vprašal je Agato:

»Ali ne bi bilo pametno, če bi midva zdajle šla h kosilu?«

ŠPORT

Kljub porazu uspeh plavalcev Rudarja

ZKP LJUBLJANA : RUDAR TRBOVLJE 83:72

V mestnem kopališču v Trbovljah je bilo preteklo soboto prvenstvo Slovenije v plavanju, skokih in vaterpolu. Ekipa Rudarja je nastopila v oslabljeni zasedbi, kar je razumljivo vplivalo na končni rezultat. Vendar je treba pohvaliti plavalce Rudarja, saj so kljub slabemu vremenu v zadnjem času in kljub temu, da je bilo kopališče zanje odprto šele 3. julija, dosegli proti uglednemu nasprotniku iz Ljubljane zadovoljiv uspeh.

V posameznih disciplinah so bili doseženi sledeči rezultati: 400 m crawl, moški: 1. Lojze Poljanšek (ZKP, Lj.); 2. S. Glas (Rudar). — 500 m, metuljček: Rudar ni imel tekmovalke. — 200 m prsno, moški: 1. Janez Remih (ZKP, Lj.); 2. Marijan Santo (Rudar). — 100 m crawl, ženske: 1. Nada Goršek (Rudar); 2. Marija Benko (ZKP, Lj.). — 100 m hrbtni crawl, moški: 1. Pavel Pleteršek (ZKP, Lj.); 2. Miha Turk (Rudar). — 100 m prsno, ženske: obe prvi mesti zasedle plavalke ZKP, Ljubljana. — 100 m crawl, moški: 1. Franci Letnik (Rudar); 2. Valter Mislej (ZKP, Lj.). — 100 m hrbtni crawl, ženske: 1. Hilda Šešlar (Rudar); 2. Slava Irt (Rudar). — dvojna zmaga plavalke Rudarja. — 100 m metuljček, moški: 1. Marijan Santo (Rudar); 2. Ivan Štirn (ZKP, Lj.). — 4x50 m crawl, ženske: 1. mesto ekipa Rudarja v postavi: Šešlar, Sotenski, Kočar in Goršek. — Stafeta 4x100 m crawl, moški: 1. ZKP, Ljubljana.

Tekmovanje za pokal maršala Tita

RUDAR II. : SENOVE 5:1 (2:0)

Preteklo nedeljo so v Trbovljah odigrali pokalno nogometno tekmo, v kateri je drugo moštvo Rudarja z boljšo igro premagalo goste iz Senovega z dokaj visokim rezultatom 5:1. Sodi je Vanelli iz Trbovelj dobro.

V Hrastniku sta pa tekmovala za pokal maršala Tita Rudar II. in Bratstvo. Zmagalo je moštvo Rudarja z rezultatom 2:1.

PRVENSTVO PIONIRJEV ZASAVJA

V tekmovalcu za prvenstvo pionirjev Zasavja so bile v nedeljo odigrane v Trbovljah tri tekme. Po doslej odigranih tekmah vodi na lestvici Rudar I. z 20 točkami.

V nedeljo dopoldne sta bili odigrani nadalje dve tekmi, in sicer Rudar II. : Svoboda - Trbovlje 7:1, v drugi tekmi so pa pionirji Dobrne premagali pionirje Rudarja II. s 5:1. Popoldne so pionirji Rudarja I. premagali pionirje Bratstva iz Hrastnika s 7:0.

Prijateljska tekma v Litiji Litija:Svoboda (Trbovlje) 2:1

V nedeljo, 25. julija, bo v Trbovljah tekmovalje za pokal maršala Tita

Proletarec (Zagorje) : Rudar II.

V torek, 27. julija, bo ponovna tekma za pokal rudarjev Jugoslavije

Rudar II. : Proletarec

Delavstvo in planinstvo

(Nadaljevanje s 5. strani) Mrzlico. Bil je to za vse nepozaben dan; takrat je delavstvo spet pokazalo, kaj zmora v skupnosti.

Pet tednov pozneje — 17. julija 1932 — je bila slovesna otvoritev prve delavske planinske postojanke v Sloveniji. Delavstvo iz Preboida, Liboj, Zabu-kovice, Celja, Laškega, Hrastnika in Trbovelj je takrat praznovalo zmago skupnega dela. Tega praznika so se udeležili tudi tovariši iz Zagreba v velikem številu. Bil so nam res dobri učitelji. Mnogo skupnih izletov smo napravili z njimi po Sloveniji in Hrvaški (Zagreb, Sljeme itd.).

Ta planinska kočica na Mrzlici je nudila vse do okupacije mnogim delavskim družinam izletnikom varno zavetišče. Zato so Svobodaši in planinci 18. julija t. l. spet pohiteli na Mrzlico, da obhajajo obletnico otvoritve prve delavske kočice na »Storovi ravnici. Hkrati je bila to 8-letnica otvoritve sedanje delavske kočice na Mrzlici, ki so jo tovariši iz Trbovelj in Hrastnika postavili po vojni v zelo kratkem času. Slovesnosti na Mrzlici se je preteklo nedeljo udeležilo mnogo ljudi.

na. — Skoki, moški: 1. Milan Rems (Rudar); 2. Peter Košorog (ZKP, Lj.); 3. Božo Baloh (Rudar); Marko Kruh (ZKP, Lj.).

Vaterpolo tekma se je končala z rezultatom 6:4 v korist ZKP, Ljubljana. — Končno stanje točk 83:72 v prid ZKP, Ljubljana.

Uspeh zasavskih šahistov na prvenstvu celjskega okrožja

V nedeljo, 11. julija, je sedem šahistov trboveljskega »Rudarja« odšlo na prvenstveni dvoboj v Celje. Ker osmi tekmovalac iz neznanih razlogov ni prišel, so morali prepuščati točko brez borbe. Z »Betonom« se je dvoboj končal z rezultatom 2½:5½ v korist »Rudarja«.

Istega dne popoldne so trboveljski šahisti odigrali prvenstveni dvoboj v Sempetru s »Savinčanom II.«. Šahisti »Rudarja« so bili tudi tu uspešni in domačine premagali s 7:1.

Hrastniška »Svoboda« pa je v Rogaske Slatine premagala »Edinstvo II.« z visokim rezultatom 7:1. Končni vrstni red v II. skupini je naslednji: Rudar 24 točk, Svoboda 23½, Beton 18 (8) itd. Tako sta se v finale uvrstila oba zasavska kluba, kar je dober uspeh. H. J.

Izpred sodišča

Svoje sodelavce je okradel

Pred okrajnim sodiščem v Trbovljah se je moral zagovarjati Ivo Čekič, delavec iz Kjevaca, Bos. Gradiska, ker si je prisvojil iz spalne sobe v baraki podjetja »Slovenija-cesta« v Zagorju na škodo nekega tovariša moške hlače v vrednosti 2000 din, na škodo drugega tovariša pa volneni pulover, vreden 1200 din, prav tako na škodo tretjega tovariša suknjič v vrednosti 3500 din. — Obtoženec je vse tri stvari na obravnavi odkritosrčno priznal ter se zagovarjal, da je dejanje storil zaradi tega, ker je potreboval denar za vožnjo domov. — Iz podatkov v dokaznem postopku pa se je sodišče prepričalo, da obtoženi ni imel namena pridobiti si protipravno premoženjsko korist zato, da bi lahko odstopal domov, pač pa le zaradi tega, da bi na lahek način živel. Sicer pa tudi, če bi vzel denar oz. predmete zato, da bi prišel do denarja, da bi lahko odšel domov, ta okolnost prav tako ne bi izključevala njegove krivde. — Sodišče ga je obsodilo na dva meseca zapora.

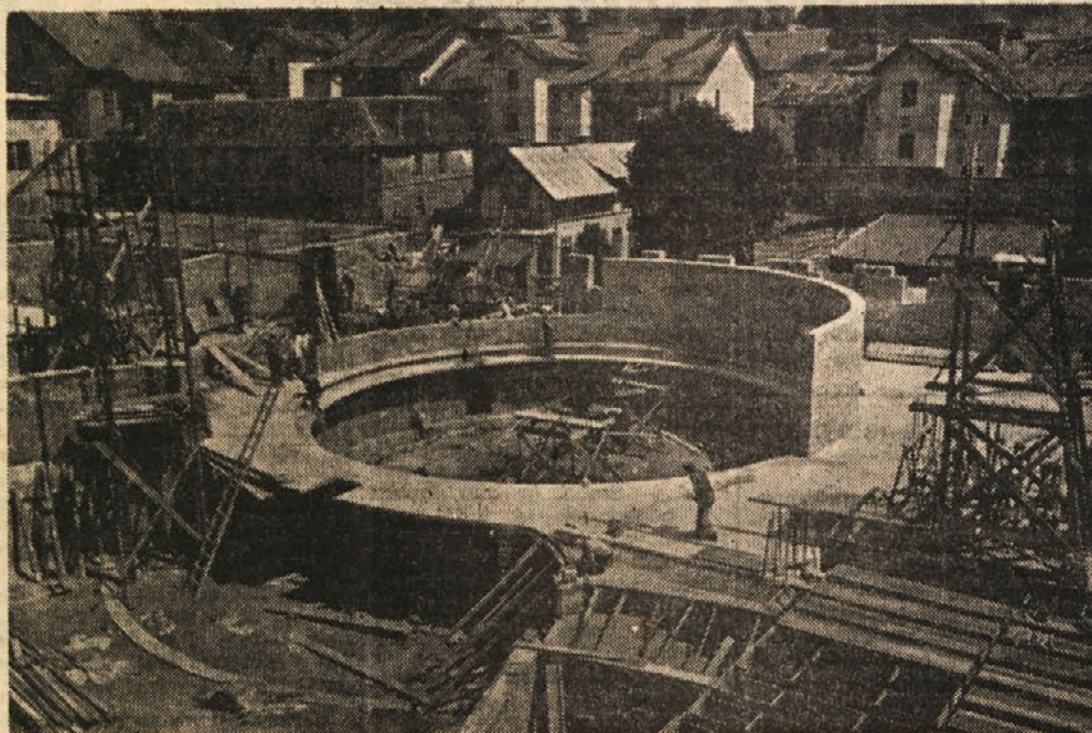
V službi je lagat

Martin Ribar, uslužben pri trboveljskem rudniku, stanujoč v Trbovljah-Zabjeku št. 2, je imel preprič s svojo ženo tako, da je prišlo med njima do telesnega obračunavanja, v katerega se je pa vmešal brat njegove žene ter je udaril moža svoje sestre s stolom po glavi. Ko pa je Ribar nato odšel v službo, je tamkaj prijavil, da se je poškodoval na poti na delo in zahteval bolniški list. V obratni pisarni rudnika so razumljivo verjeli navedbi Ribarja ter izpolnili obrazec »Prijava nesreče pri delu«. Obtoženčevo dejanje pa so na srečo odkrili, kar je tudi na glavni obravnavi sam priznal.

Obtoženec je s tem zakrivil kaznivno dejanje ter ga je sodišče obsodilo na 1 mesec zapora, vendar je kazen odločilo za dobo enega leta, ker je pri odmeri kazni upoštevalo kot olajševalno okolnost obtoženčevo nezakonsko, njegovo skrb za družino, odkritosrčno kesanje, ki ga je obtoženec pred sodiščem pokazal in obljuba, da kaj takega ne bo več storil.

Fotograf oškodoval podjetje

Bojan Krajnc, po poklicu fotograf, stanujoč v Trbovljah, si je kot fotograf podjetja »Pleskarstvo-Foto-Reklam servis« prilačil v letošnjem januarju zneske, ki jih je prejel v Trbovljah.

Gradnja Delavskega doma lepo in hitro napreduje

Okrajni ljudski odbor Trbovlje

Poziv k vložitvi davčnih prijavitev za pavšalno odmero dohodnine in prometnega davka za l. 1954

Po členu 37 Uredbe o dohodnini (Ur. list FLRJ št. 56/53) se odmerja dohodnina pavšalno za davčno leto vnaprej tistim obrtnikom, ki ne zaposlujejo tujih delovnih moči. Vajenci se ne štejejo za tujo delovno silo.

Pozivamo vse prizadete davč-

ne zavezance, da v času od 15. do 31. julija 1954 vložijo davčne prijavitve, v katerih je treba navesti kosmati dohodek, ki ga bodo predvideno dosegli v tekočem letu, ter proizvodne in režijske stroške, ki bodo potrebni za doseglo teh dohodkov. S pavšalno odmero dohodnine bo v smislu čl. 20 Uredbe o prometnem davku hkrati odmerjen tudi prometni davek. Zaradi tega je treba prijaviti tudi predvideni promet v letu 1954.

Obrazci za davčne prijavitve se dobe pri pristojni občini, kjer je treba te listine po izpolnitvi tudi vložiti.

Opominjamo vse prizadete, da rok za vlaganje davčnih prijavitev ne bo podaljšan ter da bodo deležni ugodnosti pavšaliranja le tisti obrtniki, ki bodo navedene listine vložili v odmerjenem roku.

Štev. VII/1-1954. Trbovlje 14. julija 1954. OLO Trbovlje, Uprava za dohodke.

Industrijska rudarska šola Zagorje

R A Z P I S

Uprava Industrijske rudarske šole v Zagorju sprejme v šolskem letu 1954-55

OMEJENO ŠTEVILO UČENCEV,

ki se žele izučiti za kvalificirane delavce kobinarske stroke. Vpis traja od 15. julija do zaključno 1. septembra 1954.

Pogoji: 1. kandidat mora imeti dovršene tri razrede gimnazije; 2. v letu 1954 mora dopolniti 15. leto starosti; 3. biti mora duševno in telesno zdrav.

Pri vpisu mora kandidat predložiti: a) rojstni list; b) spričevalo o dovršenem 3. razredu gimnazije; c) natančen naslov kandidata, če se le-ta prijavlja pismeno.

Solanje traja 3 leta. Učenci prejemajo redno mesečno stipendijo.

Pri šoli je internat, ki nudi učencem celotno oskrbo. Zaradi omejene kapacitete internata imajo pri vpisu prednost učenci s področja LOMO Zagorje.

Kandidat se lahko vpiše osebno ali pa pošlje prošnjo po pošti.

Zagorje, 13. julija 1954. Uprava Ind. rud. šole Zagorje

Preklje

Obžalujem žalitve, ki sem jih izrekla proti Jožetu Pucu in sem mu hvaležna, da je odstopil od tožbe. — Marija Straus, Trbovlje-Gabersko.

OSEBO, ki je 6. t. m. našla na pokopališču dežnik, prosim, da ga odda v upravi »Zasavskega vestnika«.

RABLJENO KUHINJO in več kosov sobne opreme prodam. Vprašajte v upravi lista.

OPISUJTE V

„ZASAVSKI VESTNIK“

Dom za upokojevce v Trbovljah

Svet za ljudsko zdravstvo in soc. skrbstvo pri LO mestne občine Trbovlje je na podlagi danih razmer prišel do zaključka, da bi bilo nujno treba razmišljati o potrebi izgradnje Doma za upokojevce in onemogel delavce na področju mestne občine Trbovlje. To potrebo je Svet prikazal tudi ljudskemu odboru mestne občine, ki je uvidel to potrebo, vendar pa spričo sredstev, ki so občinskiemu odboru ob času na razpolago in ki jih potrebuje za razna druga nujna in neodložljiva dela, v najbližji prihodnosti še ne more misliti na uresničenje tega načrta.

Da pa se vsaj nekoliko približamo realizaciji tega zamisla, je Svet za ljudsko zdravstvo in soc. skrbstvo trboveljske občine o tem vprašanju še dalje razmišljal in prišel že do določenih ugotovitev in sklepov. Na področju občine bi bilo treba zgraditi zavetišče za upokojevce in invalidne delavce za najmanj 100 oseb, kajti že danes je v Okrajnem domu za onemogle v Loki pri Zidanem mostu 31 ljudi iz Trbovelj. Oseb, ki bi jih bilo treba nujno sprejeti v to zavetišče, je 20, ljudi, ki ne gredo iz Trbovelj v Loko in bi želeli biti sprejeti v tukajšnjo bolnico, ki pa jih ne more vzeti v svojo oskrbo, ker nima prostorov, je šest upokojevcev in drugih starih in onemoglih ljudi, ki bi radi šli v tak Dom, ako bi ga v Trbovljah imeli, je pa toliko, da bi zasedli vsa preostala mesta, saj žive ti ljudje v težkih življenjskih in stanovanjskih razmerah.

Ta Dom bi moral seveda biti sodobno zgrajen in urejen. Postaviti bi ga bilo treba v bližini prometne zveze, da bi njegovi stanovalci z lahkoto prišli do avtobusne zveze in se udeleževali tudi raznih prosvetnih in kulturnih prireditvev, slovesnosti itd. V tem zavetišču bi bile potrebne skupinske sobe, ločene za moške in ženske, manjše sobe za zakonce, prav tako manjše sobe za samce po želji in potrebi, nadalje prostori za nego potrebnih ljudi, ki doma ne morejo skrbeti zanje, bolnica jih pa ne more sprejeti, ker nima potrebnih prostorov, istotako soba za zdravniške preglede, čistilnica, dnevna soba z radioaparatom, kuhinja, shramba, prostori za hišnika in ostale pritlikline.

Zavetišče za takšne svrhe, ki je nujno potrebno, bi pa stalo mnogo, denarja. Ker pa občinski ljudski odbor — kakor že omenjeno — zaradi drugih nujnih in neodložljivih gradenj in del spričo pomanjkanja v ta namen potrebnih sredstev ob času še ne more misliti na uresničitev tega lepega načrta. Je Svet za zdravstvo in soc. skrbstvo sklenil, da apelira na mestni ljudski odbor, da izvede in določi lokacijo za to stavbo in preskrbi sredstva za izdelavo potrebnih načrtov. Svet je nadalje sklenil, da se sestavi gradbeni odbor za izgradnjo tega zavetišča, ki bi tudi odprl račun pri NB — da se nadalje seznanijo po lokalnem listu »Zasavski vestnik«, po družinskih organizacijah, zborih volivcev vse prebivalstvo občine o nujni potrebi izgradnje tega Doma.

Kolektiv gostinskega podjetja

MAJOLIKA TRBOVLJE

Z VSEMI SVOJIMI OBRATI ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM K PRAZNIKU — 22. JULIJU!

B

Borbene pozdrave pošilja vsem delovnim ljudem Slovenije k 22. juliju —

DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA

KOLEKTIV STROJNEGA MIZARSTVA TRBOVLJE

VELIKA GOSPODARSKA RAZSTAVA

XI. Mariborski teden

OD 7. DO 15. AVGUSTA 1954

25 % POPUSTA NA ZELEZNICE IN AVTOBUSIH

KULTURNE PRIREDITVE IN KMEČKI DAN

Kolektiv trgovskega podjetja

„Železnina“

TRBOVLJE

pošilja borbene pozdrave vsemu delovnemu ljudstvu Zasavja ob letošnjem prazniku slovenskega ljudstva

22. juliju - Dnevu vstaje

Obiščite naše poslovalnice, kjer boste dobili vse, kar potrebujete za gradnjo, za ureditev stanovanja in podobno. Ne pozabite si preskrbeti tudi kurivo v poletnih mesecih ter ves ostali gradbeni material, ki vam ga nudimo.

Borbene pozdrave ob prazniku slovenskega ljudstva

**22. juliju
Dnevu vstaje**

pošilja delovni kolektiv
Elektrarne Trbovlje

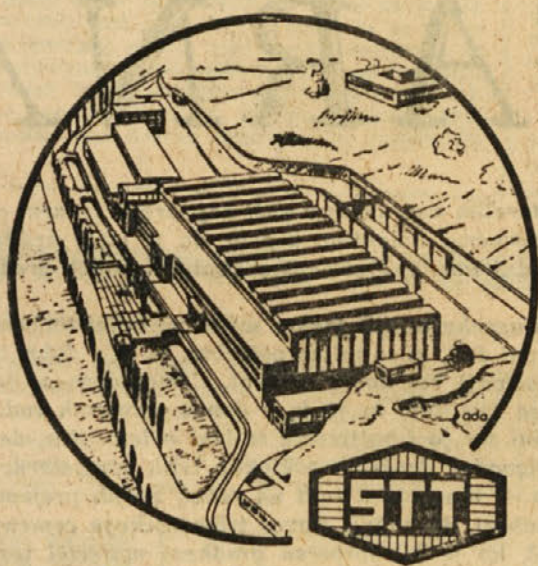
Kolektiv

GRADBENEGA PODJETJA
»ZASAVJE«
(prej Ograd)

čestita vsem svojim odjemalcem k

DNEVU VSTAJE - 22. JULIJU

izvršujemo vsa gradbena dela in se priporočamo

Kolektiv

Strojne tovarne Trbovlje

tovarne rudarskih strojev in transportnih naprav

čestita vsem delovnim ljudem naše domovine k

22. juliju - Dnevu vstaje slovenskega ljudstva

Z izgradnjo naše industrije in rudarstva bomo dvignili materialno raven naših delovnih ljudi

Vsem svojim odjemalcem v Trbovljah in okolici pošiljajo čestitke in borbeni pozdrav ob prazniku slovenskega ljudstva

22. JULIJU

kolektivi poslovalnic trgovskega podjetja

„Potrošnja“ Trbovlje

Obiščite naše poslovalnice in prepričali se boste, da je najboljša in najcenejša postrežba v poslovalnicah

TRGOVSKEGA PODJETJA

„Potrošnja“ Trbovlje

Kolektiv

Import - **Chema** Eksport

LJUBLJANA

pošilja vsemu slovenskemu ljudstvu borbene pozdrave ob prazniku

Dneva vstaje
22. juliju

Nudimo vam vse vrste barv in lakov ter razne kemikalije domače in inozemske proizvodnje, potrebščine za sobne slikarje in pleskarje ter vse vrste čistilnih sredstev in razne gospodarske potrebščine

CEMENTARNA TRBOVLJE

proizvaja svetovno znane znamke visokovrednega Portland cementa

Navzlic zastarelim napravam v naši najstarejši tovarni cementa v Sloveniji je njenemu kolektivu uspelo, da je letos pričel proizvoditi visokovredni Portland cement v kvaliteti kakor pred zadnjo vojno.

Pot do tega uspeha ni bila lahka, saj so po vojni tovarni manjkali razni rezervni deli, ki so nujno potrebni, in to v dobri izdelavi, da se lahko proizvaja res dober cement. Cementarna se je borila skozi vsa leta za kvaliteto in jo je v danih razmerah tudi držala na dostojni višini ter jo izboljševala iz leta v leto. Res, da so bili zaradi tega proizvodni stroški v preteklih letih sorazmerno visoki, vendar kolektiv — mnogokrat tudi na račun svojih prejemkov — ni varčeval z naporom, da obdrži sloves trboveljskega cementa.

V letu 1952, ko je bil sproščen gradbeni material ter dan v prosto prodajo, se je jasno pokazalo, da je sloves trboveljskega cementa še vedno na višini. Res je sicer, da so potrošniki zaradi stiske v cementu — saj bi v letih 1952 in 1953 cementarna lahko prodala trojno proizvodnjo — segli tudi po drugih vrstah cementa. Danes pa, ko je po danih okoliščinah na trgu dosti cementa, potrošniki skoraj izključno zahtevajo visokovredni Portland cement iz Trbovelj, kar je tudi razumljivo, kajti kdor je kdaj že gradil s trboveljskim cementom, ga bo vedno rad uporabljal. Po analizah in izkušnjah strokovnjakov prekaša trboveljski cement v kvaliteti ves uvoženi cement, pri čemer je trboveljski cement za 3 din cenejši. Naš trboveljski cement je poznan po vsej državi in si bo s sedaj doseženo kvaliteto gotovo pridobil pred inozemskimi cementi na jugoslovanskem trgu vso prednost.

Vsem svojim odjemalcem in vsemu delovnemu ljudstvu čestita in pošilja borbene pozdrave k prazniku slovenskega ljudstva — 22. juliju — kolektiv

CEMENTARNE - TRBOVLJE